

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szorosított sor egyenként 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, október 7.

Véglegesen visszavert olasz támadás.

(Nincsenek események a harctereken.)

Budapest, október 6. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Nincs változás.

Olasz hadszíntér:

A vielgereuti fensíkon éjjelkor az olaszok egy erős támadását, mely nelyenkint megközelítette a hadályaikat, véglegesen visszavertük.

Délkeleti hadszíntér:

Nincs ujság. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Champagneban visszaverték a németek az újabb támadást.

Berlin, október 6. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A Neuville-től északkeletre emelkedő magaslatokon a franciáknak egy kézigrántattámadását visszavertük. A Champagneban a franciák tegnap megkísérelték, hogy addigi támadó arcvonalukon az offenzívát megújítsák. Az ellenség azt hitte, hogy erős ágyutűzzel, amelyet délután a legnagyobb hevessegre fokozott, állásunkat a tervezett általános támadás céljából képes lesz rohamra megérlelni, ezen közben pedig az egész arcvonalon rohamcsapatait készenlétbe helyezte. Az ellenség kiinduló állásaira nehezedeő ágyutűzünk alatt a franciáknak csak egyes helyeken sikerült csapatokat rohamra előre hozni. Ahol rohamot intéztek, ott súlyos veszteségeik mellett visszavertük őket. Így a somme-jay-souaini műút mellett több ízben megismételt rohamaik teljesen összeomlottak és támadásaik Beau-Sejour-Fermetől északra és északkeletre, valamint Ville-Sur-Tourbetől északnyugatra is teljesen

sikeretlenek maradtak. Az angolok 1915. október elsejéről keltezett jelentésükben azt állítják, hogy a légi harcban repülőinkkel szemben főlénybe jutottak. Erről a következő összeállítás adja a legjobb tájékoztatást: Szeptember havában a németek hét légi járművet veszítettek, ugyanezen idő alatt az angolok nyolc, a franciák huszonkettő, összesen harminc légi járművet veszítettek.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoporthja.

Az ellenség a Dryswjaty-tó és Krewo közt újból nagyobb támadásokat kezdett. A támadások egy részét visszavertük, másik része tűzünkben összeomlott. Az ellenség Kozianynál és a Wysnews-tótól közvetlenül délre eleinte sikereket értek el, de ellentámadással a helyzetet az ellenségnek súlyos veszteségei mellett ismét javunkra fordítottuk.

Lipót bajor herceg tábornagy és Mackensen tábornagy hadcsoporthjai:

A helyzet változatlan.

Linsingen tábornagy hadcsoporthja:

Czartorysktól nyugatra harcok fejlődtek. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Páris. A Havasügynökség jelenti: Szalonikiban tegnap kezdték meg a csapatok partraszállítását. Több nappal ezelőtti körvonalazták a szövetségek határozataikat és kiadták a szükséges parancsokat. Az entente előbb a görög kormányval tárgyalt, amely mint semleges tiltakozott a partraszállítás ellen. Egyidejűleg azonban francia tiszték szabadon előkészítették a csapatok partraszállítását. A francia és angol tiszteket úgy a polgári, mint a katonai hatóságok szívesen fogadták Szalonikiban és megérkezésük után azonnal szabadon hozzáfoghattak munkájukhoz. A közvélemény megértette, hogy a támogatás szükséges, a melyet a négyes szövetség súlyos viszonyok között szerb barátjainak nyújt, a kikkel egyébként Görögország is szövetségben áll.

Lugano. Nápolyból öt magasabb szerb tiszt megérkezését jelentik. A tiszték Rómába utaznak, hogy az olasz hadügyminisztériumba menjenek. Ezt és az új olasz tartalékoknak rendkívül gyors behívását azzal magyarázzák, hogy olasz csapatoknak Szerbiába küldését Vaionán, vagy Durazzón keresztül készítik elő.

Pétervár. A pétervári távirati ügynökség a Rjecs-jelentését közli, amely szerint Anglia, Franciaország és Olaszország a bolgár kormányhoz nem intéztek ultimátumot, de képviselőik nyomában az orosz követnek Szófiába való elutazása után visszahívják. Az entente hatalmak Oroszországgal együtt azon az állásponton vannak, hogy német és osztrák-magyar tisztek nyertek elhelyezést a bolgár hadsereg állományában, különösen a vezérkarban. Ha Bulgária Oroszország ultimátumát elfogadja, akkor kétségtelenül szakítania kell Németországgal, Ausztria-Magyarországgal és Törökországgal. Bulgária teljes függetlenségére való tekintettel demobilizálás követelését nem állítják fel. A négyes entente lépései nem kötelezik Görögországot hasonló rendszabályokra, mert Görögország és a négyes entente hatalmak között nincsenek szerződészerű megállapodások. A görög diplomáciai képviselőt ennél fogva megmarad Szófiában mindaddig, míg Bulgária nem kezd támadást. A míg Görögország szerződése értelmében nem csatlakozik Szerbiához, semlegesnek tekintendő. Ezért találta a görög kormány

lehetségesnek, hogy Anglia és Franciaország által megkezdett partraszállítások ellen tiltakozzék. Ez a tiltakozás természetesen csak formális jellegű volt, mert a szövetségesek csapatainak partraszállítása nem ütközött semmiféle nehézségbe.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Gentből: Párisban Venizelosz lemondását arra vezetik vissza, hogy anélkül, hogy a királlyal és a hadsereg vezérkari főnökével előzetesen megállapodott volna, a kamarában megtartotta németellenes beszédét és Szalonikibe akart utazni, hogy az angol és francia tábornokokkal azon feltételekről tárgyaljon, melyek mellett Görögország visszavonná tiltakozását és csatlakozna az ententehez. Venizelosz és a hadsereg vezérkari főnöke között nagy ellentétek voltak, úgy hogy Venizelosz lemondása beavatott körökben nem kellett megünnepeltetést. Utóda valószínűleg Gunarisz lesz.

Athén. Rögtön a kamara ülése után Konstantin király magához kérte Venizeloszt és heves szemrehányásokkal illette, hogy előzetes bejelentés nélkül németellenes beszédet tartott. Venizelosz rögtön benyújtotta lemondását. A kamarában kétszázötvenhét képviselő volt jelen, száznegyvenkettő Venizelosz mellett, százkettő ellene szavazott, tízenhárman tartózkodtak a szavazástól, ötven képviselő pedig távol volt.

Aradiak a przemysli foglyok közt.

(A második fogolylista a vár hős vérdíjairól.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

"P 2" jelzéssel most adta ki a hadügyminisztérium az orosz Vörös Kereszt közlése alapján a przemysli hadifoglyok második listáját. A hadifoglyok listájából — annak tévedéseivel együtt — vesszük a következő Aradot érdeklő neveket. Ahol ezredszám nem szerepel: a gyulai 2. honvédgyalogezred katonájáról van szó: Tisztek (Az első przemysli foglyok kimutatásában csupán tisztek voltak): Deckner Imre hadnagy, Erdey Kálmán százados, Fehér József zászlós, Groll Gyula hadnagy, Hadtly Zoltán százados, Hangel Zeigmond hadnagy, Kiss Gusztáv hadnagy, Kolonics Márton főhadnagy, Marszalka Jenő százados, Mihalik Jenő főhadnagy, Rosenzweig Tivadar báró főhadnagy, Szentés Elemér főhadnagy, Tóth Kálmán hadnagy, Turner Géza főhadnagy, Werner Ferenc alezredes, Zádor Elek zászlós, valamennyien a gyulai 2. honvédgyalogezredből.

Lagénység: Ambrus György Privido (Pri-gye?), Asztalos (Osztolus) András tizedes Csanádpalota, Baross József Szemlok (Szemlak?), Baut Imre honvédomegye (?), Beszenszky Béla Pancsova, Bereczky Ignác Arad, Berger Jakab Szeged, Bernu Pál Gátanya (Battonya?), Bíró József 6. gyalogezred Arad, Blagoj Ilie Pancsova, Bojok Jusef Erdőhet (Erdőhegy, Erdőhát?), Bozza Vassili Melencze, Bozsar Gyula Maras (?), Brezány István Dombegyháza, Bruoker Ferenc Sadelau (?), Budugán Ignat Petrozsény, Berger (Burdser) Ferenc Elek, Chis

(Kis?) Mihály szakaszvezető 7. h. gyalogezred Nagylak, Chorvát (Horvát) Verenc (Ferenc) Szolontó (Szalonta?), Choste László Leksice (?), Covaci (Kovács) Gusztáv Abát (?), Csaviza Miklós Belenis, Deák János ővezető Csongrád, Dobrisa Valut Marostalat, Deutsch Frigyes Arad, Deutsch György Uporod (Ujarad?), Digor András Dombegyháza, Diuris Adám Antofak (?), Dizses József tisztiszolga 18. gyalogezred Seprős, Dormos Sándor Gyulaván (Gyulavarsánd, Gyulavári?), Dragos Telec Gódhaza, Dudás Mihály Kisperecs (Kispereg?), Dulot János Alpás, Dukaj András Csóka, Dphanyus András Sobor (Soborsin?).

Ede Tamás Arad, Erdeli Lajos Makó, Erdéli Sándor Gálos, Erdész Sándor Dobos, Eredek Pál Szeged, Eruszli (?) Sándor Csongrád, Fabran Ferenc Darozsa (Dorozsma), Farkas Márton Budapest, (T) Fatar László Gódhaza, Fehéri János Csongrád, Fere Miklós Temesbítékü (Temeshidegkut?) Fink József Przemysl, Fiszter János őrmester Arad, Fjodor (?) Sándor 32. gyalogezred Gyula, Fodor István Canad (Csanád), Fonát Imre Szeged, Fontana (Fontana) Antonie Canale, Fradrik Taján őrmester 32. honvédgyalogezred Ménes, Franeti Giuzano Avio, Franovics Viktor Avio, Friedinger József Arad, Frusza Janus Békés, Fужou Pál Gódhaza, (H) Gadrean Vassile Sela (Selénd?), (H) Gál Ferenc Feketegyarmat, (H) Galja Janus Opaty (?) Gap István tizedes Szengyel (?), (H) Geszt Klei, (H) Gjuntas Peter Varsak (?), G'ovak Mirkó Torje, Goncik József Csanádpalota, Grosca Tivodor Gátanya (Battonya?) (H) Grozs Lajos Nagylak, Gruncsics Zsiva Csanád, Gurk Tódor Zaszrásnádas (Csanádnádas?), Gyorgya Tomas Gódhaza, György Pál Borlovát, György Stefán Eresigo (?), Habramann József Przemysl, (G) Hader András 28. gyalogezred Gyula, (G) Haj András Szempe, Hajdu József Borlovát, (Ch) Hiba Ferenc Rákos, Holerbach János Torontál, Horvát Mihály Ujorsony (Ujvassány?) (CH) Horvát Ferenc Szolontó (Szalonta), (G) Hrozs Lajos Nagylak, Igrac János, Imre Sándor Beregyfalva, vagy Berettyófalva, Indrikov István Szekeszdvár (Segesvár?), Ivassz József Pustak, János János Mezőszoval, Jenő Misca Csele, Jopos Mihály Olma (Galsa?) Juhász Janus Békésgyula, Juhász Sándor Szeged, Jurlice Romulusz Nénes (Ménes?), Kadir Sándor Borosavas, Kajoj Károly Arad, Kantor János Vinga, Karoj Sándor Gyurkáles, Kerekes József Darozsma (Dorozsma?) Keresztes Mihály Sálfalva (Sárafalva?) Keszécs Ferenc Csémő, Kibel Mihály Arad, Kilián Dávid Arad, Kiss György Nagymajtény, Kisnai Imre Borlovát, Kiszali (Kiszani?) Géza Csanádpalota (Csanádpalota?) Kocsis György Geresbe, Kornyas József Csanád, Kraus Genra (Géza?) Torontál, Kreizler Imre Szentés, Krischzan Péter Szászváros, Krisán József Szeged, Kriszán Dimitru Kozdem, Kurt György Amastag, Lajos György Csongrád, Lajos Simon Csanád, Lapszki Ferenc Ógyulla (Ógyalla?) Linotra István Nagylak, Litin Laszen Szuletispava (?) Lonarto György Temesistakau (?) Lorina János Csongrád, Ludeni István Opátfalva (Apátfalva) Lukács Agug Mezőkovács (Mezőkovácsháza?) Lusch (Mosch?) Gábor Leksice Luter Frigyes Budapest, Madarász Ferenc Dúres (?) Makk Adrás Béla, Makk Pál Battonya, Makra Lajos Földeák, 5. honvéd gyalogezred, Mann György 32. honvéd gyalogezred Békésgyula, Massau George Nagylak, 32. honvédgyalogezred, Matios Lajos Anina, Mic (Mieu?) Glicear (Gligor?) 32. honvédgyalogezred Sela (Selénd?) Mieu Miklós 32. honvédgya-

logezred. Kovásinc (Kovácsi?) Misturik György Békéshova (Békésgyula?) Mitrovics Vita Pancsova, Mokány György Nagylak, Molnár István Doboz, Molos Mihály Csongrád, Morgen Péter Sándorháza, Mosi György Gyula, Mott Zakoriás Mácsi (Mácsa?), Mugori Sándor Lajosmáni, Mulai Ferenc Csongrád, Mustet András 32. honvédgyalogezred Sela (Selénd?). Nagy Endre Fenese, Nagy Ferenc György Szentés, Nagy István Kunhegyes, Nagy Lajos Nagyvár, Nagy Miklós Mácsi (Mácsa?)

Napasi István Békésgyula, Naskuto Adám Gódhaza, N (P)asulán Jon Anina, Német János Lajos 3. huszárezred Szeged, Nesarus Ilas Leksice, Nis István Groza, Olah István Kisperecseny, Olaf Luka Kürtös, Olár Dumitru Mácsi (Mácsa?) Onceau Vassile Mácsi, Onegi Imre Hódmezővásárhely, Oszeber János Baros, Pál Péter Dombegyháza, Palmi Imre ővezető Békés, Pap (Pop) György szakaszvezető 5. honvédgyalogezred Csongrád, Petrosán Lázár 32. gyalogezred Ménes (Ménes?) Petrus Iván Kluszuluj, Piukács József Rote, Pjuckovicki Mihály Békéshova, Pokacs Jusef Duloceras (Gyulaeras?) Popaj Pál 3. huszárezred Olenborkuni, Popacs Sándor 3. huszárezred Szeged, Popistas István 32. honvédgyalogezred Nagylak, Prehotiac János Portelek, (J) Prokoj Prokali Ferenc Földeák, Puskás György Nénes (Ménes), Puskás István Dobos, Pusztá Gergely Sövényháza, Rácz László Belas Rácz Ferenc 67. gyalogezred Gyula, Radak Gyoka Kelmák, Rákosi Sándor Ujorsány, Rau Pál Békésgyula, Ravo Ferenc Szeged, Raz Mihály 3. huszárezred Galsa, Reis Jusef Elek, Re-kunger Károly Torontál, Rénia István Orod-ciza, Róvész Alajos Kutyi, Rista József Bru-zink, Ritter György Omlót, Romak Mihály 3. huszárezred Bukfalva, Rozmiár (Ropeniár) János Szeged, Ruzs Mátyás Gonote (Honot?) Rustán István Szeged.

Sándor Juhász (Juhász Sándor?) Szeget, Saradán Iván Cerszállás, Savaci Tosta (Kosta) 32. honvédgyalogezred Szemiste? (Szelistye) Schlechter? (Töchter?) Boruch Elek, Schneider József szakaszvezető Arad, Seidl István őrmester 8. honvédgyalogezred Arad, Szerbin Jevo Pancsova, Serváir Miklós Abát, Simkó János Vásárhely, Simon Ferenc Nagysilaglu, Sipos István Szolnok, Sola Avram 32. honvédgyalogezred Nagylak, Sosikva István Arad, Stéger András Arad, Staitz István Temesvár, Stoitescu Petru Anina, Sueio Traján 32. honvédgyalogezred Ménes, Sulzel István Gyula, Szabó András Temes, Szabó Ferenc Földeák, Szabó István Szentés, Szabó Mihály Hódmezővásárhely, Szabó Rezső Antal Szentés, Szanda István Magyarpecsko (Magyarpecska) Szantu (Szántó?) Pál Csanádpalota, Selart Mureniane 3. huszárezred Pecska (Pécska?) Szilaj Ferenc 31. honvédgyalogezred Ternova, Szoluron István 8. honvédgyalogezred Pécska, Szroko Sándor Orosháza, Svoren András 5. honvédgyalogezred Pitvaros.

Tal Rau Békésgyula, Tamaschwitz György Elek, Titelbaum Jakab Przemysl, Toesau András Battonya, Tót János M. Kovácsháza, Tóth József Benes (Békés?), Tont György Budapest, Trojan Orat (?) Csanádmegye, Tudor Simon Boksek (Bokszeg?) Tumela Mihály Fekert (Fakert?), Türs János, Udvari András Opácska, Varga György Dorozsma, Vidican Péter Varus, Tarus Jon Apati, Vlad György Lipsa, Vulpa Gyula Temesmuoi (?), Wagner Odón Búrx, Weisz Irsa (?) Borlovát, Wild Márton Elek, Zebenjak Dusan Opava (?) Zvetkovics Jusef Szenandrás.

Teljesen megállították a németek a nagy offenzívát.

(Az angol fővezér beismeri az ellenség sikereit. — Kegyetlenkednek a színes csapatok. — Fogytán a munició.)

Távirati tudósítás.

Berlin—Stockholm, október 6

A Stockholms Dagblad katonai munkatársa a nyugati harctéri helyzetről a következőket írja:

A szeptember 25-én megkezdett és feltétlenül egységes katonai tervszerűséggel három főponton egyszerre megindított támadások eredményéről végleges ítélet ma még nem mondhatunk. Bizonyos, hogy a németek mind a három ponton megállították a francia-angol offenzívát és úgy Köln és Aachen vidékéről, valamint Belgiumból nagy megerősítéseket küldtek a veszélyeztetett pontokra. Joffre azt hitte, hogy a Champagneban a tannow görlicei támadást megismételheti, de elfelejtette, hogy nem oroszokkal, hanem németekkel áll szemben. A német tüzérség nagyon erősen viszonozta az ellenség öldöklő tüzelését. A németek maguk sem tagadják, hogy a szövetségesek egyes helyeken eredményeket értek el, de az objektív katonai szemléletnek meg kell állapítania azt is, hogy sem az angolok a La Bassée-otornától északra, valamint Armentières környékén, sem pedig a franciák Loos vidékén nem tudtak jelentősebb eredményt elérni a németekkel szemben. Sőt ez utóbbi helyen a az Argonneokban már ismét a németek kerekedtek felül.

A francia offenzíva főcsillaként a katonai szakértő Vouziérsnek elérését jelöli meg. Vouziérs, mely északra Namurral van vasúti összeköttetésben, urálja déli irányban az Aisne mentén a St. Menchouldba vezető vasúti vonalat. Ez a déli irányban vezető vonal teszi Vouziérs katonai szempontból fontos közlekedési csomóponttá. A Vouziérs—St. Menchould felé vezető vonal ugyanis a német argonnei hadseregnek, amely Verdun és Reims között küzd, a legfontosabb összeköttetése. Minthogy a nevezett két város között észak-déli irányban más vasúti vonal nem vezet, az a német hadsereg részére teljesen nélkülözhetetlen. Így nem csoda, ha a franciák minden erejüket megfeszítésével igyekeznek ezt a vonalat elérni. Ezzel a német trónörökös hadseregének legfontosabb összeköttetését elvághatják.

A franciák a hadjárat eddigi folyamán bebizonyították, hogy ha egyszer támadásba mentek át, nagy szívósággal igyekeztek a meghódított legkisebb területet is megtartani. Eppen ezért kétségtelen, hogy a legközelebbi napokban is további erős küzdelmekről fogunk hallani. Viszont meg kell állapítanunk azt is, hogy a németeknek az egész front mentén kiépített rendkívül erős védelmi vonalaival szemben alig fognak immár további eredményeket elérhetni.

Mind ezredes azt az állítást kockáztatja meg, hogy a németek egész hadereje a nyugati fronton nem több, mint 700.000 ember.

— Lehetetlen — mondja a lap — hogy ötszáz kilométer hosszú arcvonalat ily kevés emberrel szállt volna meg a német hadvezetőség, mikor tudja, hogy az angol tizenegy divízió megérkezése óta, az egyesült angol-francia sereg létszáma két és fél millió. Ha tényleg csupán 700.000 német védené a nyugati frontot, úgy meg kell kérdeznünk Joffretől, miért várt ilyen sokáig a „nagy offenzívával”? Azt hisszük különben, hogy még — igen gyakran lesz szükség arra, hogy a francia had-

vezér „nagy offenzívába” kezdjen a németek ellen.

French beismeri a németek sikerét.

Rotterdam, október 6. French tábornok legutóbbi jelentésében arról számol be, hogy a németek a vermerlesi kőbányák és a Hulluch felé vezető út között tüzzel árasztották el az angol lövészárkokat, de nem sikerült odaig hatolniuk. Továbbá északnyugatra a németek visszahódították a Hohenzollern erőd legnagyobb részét. A helyzet különben változatlan.

Öt kilométert foglaltak el az angolok.

London. French tábornagy szeptember 30-án a következő hadiparancsot adta ki:

— Elérkeztünk a szeptember 25-ikén megkezdett nagy csata végső stádiumához. Az angol hadsereg teljesítményei szerencsések voltak és fontos eredményeket értünk el.

Abból a kitételből, hogy „elérkeztünk a nagy csata végső stádiumához,” azt lehet következtetni, hogy az angolok akciója egyelőre befejezetlennek tekinthető.

A hadiparancs további részében azt közli French, hogy „a franciák délen elfoglalták az utolsó ellenséges vonalat.”

Ezt úgy kell érteni, hogy hátulról visszafelé számítva az utolsó vonalat, vagyis a németek legelső lövészárkát. A lap megírja azután, hogy Frenchnek a franciák sikereire vonatkozó közlései nem egyeznek a francia hivatalos jelentésekkel. Az elért sikerek egyáltalában nincsenek arányban a veszteségekkel. Az angol fővezér hadiparancsa szerint az angolok 5850 méternyi ellenséges állást foglaltak el, tehát nem 8 kilométert, mint kezdetben jelentették.

A színes csapatok ellen.

Krisztiania, október 6. A német követ a birodalmi kormány megbízásából teher könyvet adott át a norvég kormánynak, melyben Franciaország és Anglia színes csapatainak borzalmas kegyetlenkedései ellen tiltakozik. A teher könyv szerint ez a két kultúrállam Afrikából és Ázsiából verbuvált katonákat, akiket az Északi-tengertől egészen Svájc határáig terjedő fronton használt. Ezek a vademberek magukkal hozták Európába országaik erkölcsét és a francia és angol hadvezetőség szeme láttára követik el borzalmasságaikat. A német kormány állításait mellékletekkel támogatja, melyek megbízható tanúknak esküvel erősített feljegyzéseit tartalmazzák.

Az 1—7. számú mellékletek szerint ezek a színes vadállatok német katonák fejéből, ujjait hordják magukkal diadaljelnek gyanánt és nyakukat levágott füllel díszítik.

A 7—14. számú mellékletek szerint az indiai csapatok alattomban meglepik a német sebesülteket, kiszúrják a szemüket, összevagdossák arcukat és felhasítják torzukat. A turkák, ha megegyezve a harctéren maradnak, akár négykézláb is odavonszolják magukat a tehetetlen német sebesültekhez és meggyilkolják őket.

A teher könyv itt megjegyzi:

— Megfoghatatlan, hogy a francia hadvezetőség — mert tud ezekről a borzalmasságokról — megengedi a szanegáliaknak, hogy a megsebesült német foglyokat agyonkínözzék. Hogy pedig tud róluk a hadvezetőség, azt a 15-ik számú melléklet bizonyítja.

A 16-ik számú melléklet szerint a francia katonai hatóságok nem rejtették vissza attól, hogy ártatlan, idegen államból való, intelligens

asszonyokat, akiket az a szerencsétlenség ért, hogy a háború kitörésekor Franciaországban tartózkodtak, kiszolgáltatják a vadak állatias vágyának.

A rettenetes sorozatot ezekkel a szavakkal zárja le a német kormány:

— A népjog nem tiltja ugyan határozottan meg színes katonák alkalmazását a civilizált nemzetek ellen való harcban sem, de ha már bevonják ezeket a hadseregbe, elengedhetetlen feltétel, hogy a legszigorúbb ellenőrzés alatt álljanak. Az amerikai szabadságharc idején lord Chatlam az angol parlamentben és a német-francia hadjárat alkalmával Bismarck herceg a német képviselőházban tiltakozott vad törzseknek fehér harcosokkal való népjogellenes alkalmazása ellen. A német kormány kötelességének tartja a legkomolyabban állást foglalni ezzel szemben, hogy Franciaország és Anglia olyan csapatokat vezet Németország ellen, melyeknek borzalmasságai meggyalázzák a huszadik századot.

Elfogyott az „offenzíva” municiója.

Zürich, október 6. A Tagesanzeiger jelenti: A francia-angol offenzíva ellanyhulásának főoka a németek csodálatos szívósságán kívül a tüzérségi anyaggal való nagy pazarlás. A rettenetes ágyuzás folytán a szövetségesek municiókészlete annyira apad, hogyha a legközelebbi napok harcai nem vezetnek eredményre, akkor a legközelebbi nagy támadásig megint legalább egy hónapos szünet fog következni. A francia sajtó már kezd előkészíteni ebben az irányban a közvéleményt.

Nem tudják folytatni az offenzívát az angolok.

London. A Times azt írja, az offenzíva első részét betelejték, a második rész csak akkor kezdődik, ha az offenzíva folytatására a megtelelő előkészületek be lesznek fejezve. Időközben a nyert területeket meg kell erősíteni, hogy a németek az ellentámadásokban elpazarolják erejüket.

Kevés katonája van Angliának.

London. A Daily Mail jelenti: Az entente hatalmai új nagy háború előtt állanak, noha a kezdeményezés a szövetségesek kezében van, feladatukat nem szabad lebecsülni. Angliának az új hadjárat számára új hadsereget kell felállítani, ami új tényező a toborzási kérdésben. A Daily Chronicle a következőket írja: Asquith és Kitchener szívesebben látnák, ha az ujoncozás dolgában nem volna szükség rendszer változásra. Kitchener nem hiva a védkötelezettség behozatalának, azonban szüksége van katonákra. A kabinetben kimutatta, hogy a jövő évben 70 hadosztály, azaz 1,400.000 angol katona lesz a harctéren. Ez a kimutatás még a Balkánon történt új fordulat beállta előtt hangzott el. A fordulat nagy igényeket fog támasztani a szövetségesekkel szemben. Az ujoncok szaporításának januárig hatalmasan fel kell emelkednie. A Daily News ezeket írja: Franciaország hadseregének mostani állományát nem tudja fentartani. Anglia az önkéntességi rendszer alapján 3 millió embert állított ki, vagyis lakosságának 6,5 százalékát. Oroszországnak ugyanilyen arány szerint 16 millió embert kell kiállítani. Bizonyos, hogy Anglia sokkal több katonát nem szolgáltathat, mint eddig.

Bulgária elutasította az orosz ultimátumot.

(Varna kikötőjéből orosz hajókat bombáznak. — A balkáni harcok kitörése előtt. — A szerb hadállások.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia—Berlin, október 6.

Bulgária válaszáat az angol-francia-orosz ultimátumra ma délután átnyújtották. A válasz elutasító. Délelőtt a bolgár kormány átnyújtotta a négyes-szövetség képviselőinek ez utóbbiaknak a szeptember 14-ikén közölt javaslatokra adott válaszáat.

Radoszlavov a korona tanács után nem fogadta az angol követet.

Szófia, október 6. Vramiában, ahol a bolgár király jelenleg tartózkodik, tegnap a hajnali órákban koronatanács volt a király elnöklésével. A koronatanács közel három óráig tartott. A kabinet azután visszautazott Szófiába, ahol Radoszlavov miniszterelnök a német, osztrák-magyar és török követeket fogadta. Az angol ügyvivő is jelentkezett nála, azt azonban nem fogadhatta, hanem a titkárához utasította.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: „Van-e babája” bohózat, újdonság bemutatás előadás.

* Ocskay brigadéros. A magyar színműirodalom egyik legmaradandóbb alkotása, Heroeg Ferenc értékes darabja volt ma este műsoron. d'szeladás volt a mai hazafis ünnep emlékére. Ma, amikor a magyar dráma ahogyan jut szóhoz a színpadon, örömmel kellett látnunk azt az örökbecsű darabot, jól esett elmerülnünk hazafis levegőjében, visszaemlékezni arra a páratlan magyar tárgyú magyar színműhöz szokatlan nagy sikerre, amely Heroeg darabját az egész országban Víg-színház-színpadáról kiindulva elkísérte. — Akkor másként volt, akkor még merték hazai színdarabokat magyar témához hozzányulni, a kunc kultusz irodalmi hatása volt ez — most nem kell a közönségnek a történelmi régi alakjainak poézisa. Butai!, Bernstein, Schaw után a magyar színműirodalom is abba az irányba terelődött, amit a nyugat már megunt, a hiszterikus dráma a színpadon — epiloptikus a mozi vásznon a vonzó, szívet dobogtató szenzáció. Ocskay a legsebezhetőbb magyar szerepek egyike. Hídvégby Erő a nekünk új, de staggiójáról és számtalán sikereiről széles körben ismert művész ebben mutatkozott be az aradi közönségnek. Fenyvesi tanítványa, szerepét mély átérzéssel, művészi felfogásával úgy adta elő, hogy közönsége stílusos, szívós játékért ziversen részesítette a férfias, megnyerő külsejű művészt az öt méltán megillető elismert tiszteletben. Parinere L. Kiss Mariska egyik legszebb alakítását mutatta Tisza Ilona nagy koncepciójú komoly kvalitásait igénybe vevő szerepében. A többi szereplők közül Kertész, Várnay, Győző, Barics, Nagy Iván, a cigánylány szerepében Keszlerné hozzájárultak legjobb tudásukkal a d'szeladás csékély közönsége előtt elért szép sikerhez. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Van-e babája. A Víg-színháznak legnagyobb sikert aratott bohózat újdonsága holnap kerül először színre az aradi színpadon. A pikáns helyzetek vég nélkülsége egy-egy jelenetnél olyan hatást idéznek elő, hogy a közönség ki nem fog a kacagásból. Az újdonságot Gábor Andor alkalmazta magyar színre, a tölté megcsókolt szellemességgel. Rendkívül bonyolult különösen a második felvonás, egy kokott budoirja, a hol a társadalom különböző

A szerb követek elhagyták Bulgáriát.

Zürich. A szófiai szerb követ, valamint a többi szerb konzulátusok elhagyták Bulgáriát. Viszont a bolgár képviselők elutaztak Szerbiából. Csak a nisi bolgár követ maradt meg egyelőre helyen, az antant követei azonban vele már nem érintkeznek. A szerb kormány és a nagyobb bankok e hó másodikán Nisből elköltözték Prisztinába. A páncélszekrények elszállítása a városban nagy pánikot idézett elő.

Orosz hajókra tüzelnek Várnából.

Genf. A Tribuna mai szalonkii jelentése szeeint a várnai kikötőben krt orosz hajórajt tüzelés alatt tartanak.

Szerbia várja az offenzívát.

Milano, október 6. A Corriere della Sera jelenti, hogy a Szerbia elleni operációk nem nyerne további halasztást. Napok kérdése, hogy a nagy harc meginduljon. Bulgária az operációk közben feltétlenül meg fogja támadni Szerbiát.

régeihez tartozó, szerelemért sárguló ndvarlók találkoznak. A szereposztás elsőrangú. kik közül vezető szerepe van Várnay Jenőnek, Benkőnek, L. Kiss Mariskának, Somogyi Emmának, Kertész Jenőnek, Delli Lajosnak, Hídvégby Ernőnek, Polgár Sándornak és K. Pongrác Matildnak, sőt a kisebb szerepeket is elsőrangú erőik játsszák. — Tiszavirág. Szombaton Horváth Micivel a fő női szerepben, a nyáron bemutatott pompás operett kerül színre az idén először. A többi szereplők maradnak a régiéik.

* Amor kvártélyon. (Katonai vigiátók az Urániában.) A színház egy pompás katonai bohózatot iktatott műsorába, mely a közönség minden rétegében derűs jókedvet és hangulatot fog teremteni. A kép egy kiváló berlini gyár műve és benne az igazi pajzán, úde katonahumor és a finom szalonpikantéria telvéltva egyik komikus helyzet után a másikat vetik színre. Az elhagyott kastély fiatal urdja a sors véletlen játéka folytán éppen azt a katonatisztet kapja a beszélgetésnél, akibe titkon már régen szerelmes. De ugyan ez az eset a komornánál is, aki a tisztiszolgának titkos imádója. Természetes, hogy az ötletes szerzőnek bő alkalma nyílik a helyzet kihasználására és ezt teljes mértékben meg is teszi. A kisérő műsor szintén elsőrangú képekből van összeválogatva s így egy nagyon érdekes est ígérkezik.

* Felrobbant aknák. (Szívalmas dráma az Apollóban.) A mostani izgalmas napokban a legnagyobb ember idegei is túl vannak feszülve. A csöndes, nyugalmas szórakozások nem elégítenek ki, mert idegeink megszokták az izgalmas eseményeket. A mai idők hangulatában jobb szórakozást nem nyújtbatna, mint az Apolló-színházban ma este bemutatott nagy-konceptiójú film. A felrobbant aknák, ha nem is háborus kép, de a cselekményébe belekapcsolódnak a mai történelmi idők. Az államnak egymás hadititkainak kikémlelése, az elszánt, haláltmegvető kémei versengése sohasem volt aktuálisabb, mint most. Ebből az örületés hátszóból indul ki az Apolló-színház nagy drámája is. Egy hisztériás asszonyt használ fel eszközzül a szomszédos állam kiküldött kénje. E körül folyik az idegfeszítő, megrázóan érdekes cselekmény, amelynek kulja a nagy szívalmas — a kémei titkos tanyájának — elhamvasztása. A pokoli tűz csodás látványossága a hatalmas dráma, amely a mai premieren óriási sikert aratott. Csütörtökön kerül utoljára vetítésre.

TARKASÁGOK.

★

(Egy kereskedelmi miniszter és a szénhiány.) Ez a történet nem Magyarországon esett meg. Ily dolog nálunk nem fordulhat elő. Kizárt dolog. Ennek a történetnek színhelye Franciaország. Anglia ostoba szövetségesének területén nagyon fogytán van a szén. Az ország egyes vidékein egyáltalán nincs tüzelő anyag, mert a vagonhiány megakadályozza a vasutakat abban, hogy a bányákból szenet tudjanak elszállítani. A vidéki városok polgármesterei összefogtak és fölruccantak az ország fővárosában, hogy elsrják panaszuat a kereskedelmi miniszternek. Ő excellenciája fontoskodva hallgatta a vidéki podesztákat, aztán a torkát megköszörölve komoly képpel ezt felelte:

— Tisztelt uraim, önök arra kérnek engem, hogy szerezzek számukra vasuti kocnikat. Hát kijelentem, hogy eme kérelmüknek nem tudok eleget tenni, mert vasutaink siralmas állapotban vannak, vagonjaink már csaknem teljesen tönkrementek.

A polgármesterek zúgolódni kezdtek, amire a miniszter ezt mondta:

— Ámde nem kell önöknek a megfagyástól félniük, ha nem is lesz kellő mennyiségű szenük. Biztosíthatom ugyanis önöket, hogy az idén nagyon enyhe lesz a tél.

(Könnnyű segítség.) Ez a dolog az orosz cár birodalmában történt. Oroszországban tudvalólag nagyon primitívek a vasutak; a széles nyomtávú vasutak még béke időben is rettenetesen ráznak, most a háboru alatt pedig egyenesen tűrhetetlen az orosz vonatokon való utazás.

A csapatok, amelyek a cár országát védik, hónapok óta keservesen, panaszkodnak a vonatok miatt. Különösen az egyes katonavonatok legutolsó kocsiában ülők nem fogtak ki a javeszékelésből.

— Kirázza a lelkünket ez a koci, — mondták — mire lekerülünk a vagonból, csak a holttestünket fogják levehetni.

Számos alkalommal tényleg meg is haltak az utolsó kocsiiban utazó katonák. Est a siralmas állapotot elpanaszolták az orosz vasuti miniszternek és a hadvezetőség valami gyökeres intézkedést kért a baj ellen. A vasutminiszter végighallgatta a panaszokat, aztán ártatlan képpel ezt felelte.

— De uraim, önök itt olyan bajról beszélnek, amely nagyon könnyen orvosolható.

— Hogyan?

— Ha olyan nagyon ráz az az utolsó koci, — felelte — akkor egyszerűen le kell kapcsolni.

(Mire kellenek a fogak?) A korzón történt. Délben. Öreg fiúk érdeklődnek kölcsönösen: kit soroztak be, kit nem a 42—50 évesek szemlélén.

— Engem nem vettek be — jelenti mélabusan az egyik ur.

— Nem? — csodálkozik a társaság. — Hiszen valóságos vasgyuró vagy, kitűnően konzerválva, caupa izom, caupa erő, caupa egészség.

— Rosszak a fogaim — válaszol az öreg untanglich. — Hat ép fogam van.

Csönd. Egyik or tudakosan megszólal.

— Jó. Értem. A harminc éves háboruban, a napoleoni harcokban kellett fogak, mert — így olvastam a Pa'as Lexikonban, az Egyetemes Mindenttudó Almanachban — akkor le kellett harapni a puka töltéséről valami isét. De most, most miért kellenek a katonának jó fogak?

— Még ezt sem tudod? — felel az untanglich. — Csak nem sorozhatnak be fogatlan embert? Képzeld el: szegény fogatlan katona: hogyan harapjon fűbe?!

Elvesztették befolyásukat a román russzofilek

(Az óriási gabonatermés terhe. — Arany fizetést követelnek a román kereskedők.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest—Szófia, október 6.

A Moldova íria: Minden újabb jelenség arra mutat, hogy Romániában határozottan beállott a muszka béencek alkonya. Ferdinánd király nem Viktor Emánuel, Bratianu nem Salandra, a romániai értelmiség nem gyáva emberek tömege, mint az olaszok és így az idegen pénz kitarított agitátor s a fanatizmusig felbujtogatott utcai esőselek nem tudott urrá lenni fölöttük. Az entente szoldjában levő hírlapok szenvedélyes kitérői, az oroszbarát politikusok által rendezett lármás demonstrációk majdnem elnyelni látszottak Romániában a józanságot, az ország valódi érlekeivel való lelkiismeretes számolást. Nem egyszer gondolhattuk, hogy a romániai becsületes hazafiaknak nem sikerül hazájukat megmenteni attól, hogy az entente karjaiba ne vesse magát, de ezek a krízisek mind baj nélkül múltak el; talán nem is voltak olyan veszedelmesek, amilyenek messziről s a Filipescuék zivajának kíséretében látszottak. És ha a bukaresti kormány csak úgy szörmenében, immel-ámmal fékezgette az egyszerűmásson tulesapongó agitációt, ez a látszólagos gyöngeség, erőtlenség fakadott annak a tudatából is, hogy nincs szükség energikusabb eszközök alkalmazására, mert enélkül is elháríthatják a katasztrófát, melybe kalandorok igyekeztek belerántani Romániát.

De akármin áll a dolog, tény az, hogy az utóbbi napokban a szomszéd királyságban felülkerekedett az entente ellenes hánzulat és ha arról esetleg nem is lehet még beszélni, hogy ez ottani közérzet felünőbb mértékben a központi hatalmak felé hajlik, annyi mindenesetre megállapítható, hogy a kormányon kívül a közvélemény túlnyomó része is immár kifejezetten ellenzi, hogy az ország a négyesszövetséghez csatlakozzék. Meglehető, hogy nekünk ma még nincs ott több barátunk, mint amennyi eddig volt; azonban egészen bizonyos, hogy az entente romániai barátainak száma a közelebbi időben feltétlenül megcsappant, a „Nemzeti Akció” hatóereje megbénult, az agitátorok hítele s befolyása megrándult és még azok is, akik idegenkedtek a Németországhoz s Ausztria-Magyarországhoz való csatlakozástól, egyébről, mint a szigorú semlegeség megőrzéséről nem akarnak tudni.

Ilyen körülmények közt valósággal komikus benyomást tesz az a pöffeszkedő, hangozó nyilatkozat, mellyel a napokban Niku Filipescu mulattatott egy magyar újságíró s általa a hírlapolvasó közönséget. Nagyszerű biztossággal s határozottsággal mondotta ki Filipescu ur, hogy magyarok és románok közt sincs semmi lehetősége a megegyezésnek, hogy ok akár „harei”, akár „békés” eszközökkel okvetlenül leognak gyűzni minket és hogy a négyes entente minden kétséget kizárólag győzni fog. Mert — ugymond csodálatos bornírtsággal Filipescu — ha Oroszország, Franciaország, Olaszország el is vezitené a háborút, és békét kérnek, akkor is Anglia egymagában folytatná a harcot és le is győzné a központi hatalmakat. A többi ostobaságok közül, melyeket a russzofilk vezére ebben az intervjuban megszerezött, még csak azt emeljük ki, hogy szerinte Németország, melynek külföldben sok halálával tartoznak, azzal tette ellenségévé Ro-

mániát, hogy elkövetett egy megbocsáthatatlan hibát, azt hogy szövetségre lépett, Magyarországgal.

No, most már tudja Vilmos császár s a német birodalom, hogy minő áron szerezheti vissza Filipescu urék, nagybecsű hajlandóságát! Hát az igazán nem meglepő, hogy olyan korlátolt és zavaros elméjű vezérek, aminek Filipescu ebben az intervjuban bizonyul, csak ideig-óráig maradhatnak felszinen. Be kellett következnie az alkonyodásuknak. Be is következett.

A Balkán-államok megegyezése.

Bukarest. A Seara jelenti: „Szófiai tudósítónk arról értesít bennünket, hogy ottani politikai körökben nagy valószínűséggel beszélnek egy román-bolgár-görög megegyezésről. Ez a megegyezés minden aktuális politikai kérdésre vonatkozik. Ennek a megegyezésnek a valószínűsége azért is kézenfekvő, mert a mozgósítás óta Románia, Bulgária és Görögország viszonyai nemcsak, hogy nem rosszabbodtak, hanem éppen ellenkezőleg, lényegesen javultak, mondhatnánk melegebbé lettek. Ezen országok kölcsönös magatartása gyökeresen megváltozott.”

Gyengül a russzofilek ereje.

Bukarest. Romániának az idei gabonatermése kétségkívül kitűnő, mondhatni legjobb az utolsó évtizedben. Azonban gazdagság és jólét helyett ez inkább szerencsétlenséget jelent számára. Romániának ugyanis, bár egészen agrár jellegű állam, gazdasági berendezkedése rendkívül tökéletlen, ugyszólván semmi. Most is például a kitűnő termést a nagybirtokok középületekben helyezték el, a parasztok pedig a nyirkos pincékben, ahol kicsirázik és megdohosodik, sok helyütt meg épen kint hagyták kazlakban a mezőn. Így aztán egy része rendesen hasznavehetetlenné válik az esőzések miatt. Vannak vidékek, ahol a magtárak fogalmát sem ismerik a parasztok.

A háboru előtti években így is megvoltak valahogy, mert rögtön az aratás után eladták a termést és már szállították is külföldre. De a háboru alatt a Balkán- és az európai piacok elzáródtak, a belföldi forgalom sem tudja felhasználni a nagy termést és így azt a román gazdák semmiképpen sem értékesíthetik. És hogy ez mit jelent egy agrárállamnak, azt nem kell bővebben magyarázni. Innen magyarázhatók a rendkívül olcsó árak is: a buza métermázsája ma 18 frank, a tengerié 14 frank Romániában. De ez csak a tőzsdei árfolyamok, mert a valóságban olcsóbban is történnek kötések. De a külföldi vásárló hozzászámít ehhez az árhoz 15 százalék veszteséget, mert a Romániából szállított gabona egy része feltétlenül használhatatlan a már említett célszerűtlen és kezdetleges gazdasági be-

rendezkedés következtében. El lehet képzelni ilyen körülmények között a román földmivelő nép állapotát. A román gazdák, vagyis a nép többsége nem is gondol a háborura, hanem inkább aggódva figyelik az eseményeket és sóvárogva várják a békét. A háborus, russzofil sajtó lármája csak a városi iparos és a középosztály meglehetősen jelentéktelen töredékére van hatással. Tagadhatatlan, hogy Romániában háborus párt van, amelyet az orosz politikai ügynökök alapoztak meg a guruló rubelekkel. De hogy a háborus pártnak milyen kevés befolyása van Románia külügyi politikájára, azt legjobban illusztrálja, hogy a román gyárosok csak aranyban és rögtön készpénzfizetés mellett fogadnak el megrendeléseket, még az annyira kedves entente-államoktól is... Ez is mutatja, hogy a román vezetőkörök mennyire biznak az entente győzelmében... Ez is bizonyítja, hogy nem kell tulbecsülni a russzofil sajtó erejét, amelynek kicsiny a lángja, de annál nagyobb a füstje.

Letartóztatott bolgárok.

Bukarest, okt. 6. Tegnap este tizenhat bolgár fiatalember utazott Jassyn át Ruszcsuk felé. Több diák is volt közöttük. Valamennyien a bolgár mozgósítási parancsra tértek vissza hazájukba. A bolgárok egyikét, Orosz-Ungneniben kémkedés gyanúja alatt az orosz rendőrség letartóztatta.

Bulgária és a román katonaszökevények.

Bukarest, okt. 6. Ruszcsukban már megalakult a vöröskeresztes hölgybizottság és a hatóságok közreműködésével megkezdte a kórházak berendezését. Minden iskolát kórházzá alakítottak át. A ruszcsuki helyőrségben lévő tartalékosok naponta teljes felszereléssel gyakorlatoznak. A romániai katonaszökevényeket, akiknek száma igen nagy, beidézték a ruszcsuki katonai parancsnokságra és közölték velük, hogy nyomban az ország belsőjébe kell utazniuk, ahol letelepedhetnek. Mindazok, akik ezt a parancsot nem teljesítik, annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy szolgáltatásra rendelik be őket és a szerb határra küldik.

Görög tartalékosok hazatérése.

Bukarest, október 6. A görög tartalékosok csoportosan utaznak el Románia minden részéből hazájukba. Tegnapelőtt 150 tartalékos távozott magából Bukarestből a Verciorova-Nissalonikii vasuton. Pavhas, bukaresti görög követ és görög kolónia számos tagja kísérte ki a tartalékosokat az állomásra. Vasárnap több száz görög tartalékos hagyja el Bukarestet, a hová az ország távolabbi részeiből gyűltek össze.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbéli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Parancsörtszt autó utja ellenséges fronton át.

(Előretörésünk a podolai új vonalra. — Egy ügyvéd haditudósítása aradi ismerőseinek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

Luck és Dubno körül adta ki utolsó mér-gét az orosz offenzíva, amely egy pillanatra arra késztette a hadvezetőséget, hogy seregeinket kímélendő és az oroszok őrlt ember-pazarlását még fokozandó, megfelelőbb állá-sokba vonja vissza. Az oroszok nem tudták kibaszni a pillanatnyi sikereiket és ma ismét jóval előbbre vagyunk eredeti állásainknál is. Ezt a legérdekesebb momentumát Podoliában küzdő hős seregeink harcainak írja meg érde-kesen és hiven egy előkelő aradi újsalád-nak egy budapesti ügyvéd, aki mint au-tó-szt küzdött végig a mozgósítás első napjától kezdve az egész galloisai hadjáratot. Egy had-test parancsnokságnál volt eleinte, majd pedig egy önálló hadseregcsoporthoz került, ahol mindannyiszor amikor az autó a rossz utak miatt nem használható, vagy mint lovas parancsör-tsz dolgozik, vagy — és egész télen ez volt a sorsa — a lövészárkokban harcol. A rendki-vül érdekes levél a következő:

1915. évi szeptember hó.

Edes jó kis fiam! Ha jól emlékszem, folyó hó 5 én írtam utolsó levelemet R.-ról, szép, el nem pusztított szalonomból a szőta csupán egy kár-tyát, melyben már jeleztem neked, hogy mily alapos változáson ment keresztül rövid néhány napot belül (rosszul mondom, perzen belül) életünk. Ugy őrltem a szép esendnek, mely a nagy előrohánás után az emberfeletti meg-erőltetések után, néhány napra kilátásban volt, de hát Fortuna kegyei de hamar elfordultak tőlünk. Azt már megírtam, hogy szakadó zá-porral, a podolai esontlagyasztó viharokkal küzködve kerültünk folyton bolyongva előre. Véres, kemény tusák, a halál dus aratása, de meg volt mégis az eredmény. En természetesen ezen rettenetes feneketlen utakon kilátá-sal sem bírtam, hogy autózni tudjak, a mióta a főútról letértünk. Hogy valahogy hasznosítsam magam, lovasítottam a már két-három nap óta lovon szolgáltam. — Alig, hogy ötödiki le-veletem elküldtem, jelentik, hogy nagyobb el-lenséges tömegek vannak felvonulásban. Mi kimegyünk a tényleg óriási lovas-tömegek fel-vonulását figyeljük meg. A lovasság fejeződik. Nekünk mindenki feszülten figyel, ebben még nem volt részünk. A gépfegyverek lökészen, a bakák muniócsa csomagokat helyeznek el ma-guk mellé. A tüzérség ötszáz lépésnyire a raj-vonal mögött. Halálos csend. A lovasság zárt tömegben közeledik. Rövid puskázás, előretolt megágyaló ostaraink a „toter Raum“-ba vo-nu-nak vissza. Egyszerre 18 ágyunk pokoli koncertje kezdődik. 3000, 2400, 1800 a kom-mandó, az orosz lovasság szélvész módra, há-rom ostarban egymás mögött, attakiroz. Elő-l fehérsüveges, vörösköpenyes cserkészek, utánuk kék és fekete kozákok, végül dragonyosok. A mikor a rajvonaltól 1200 lépésre vannak, a gépfegyver kezdi beléjük szórni halálos áldását 800-nál a gyalogság is lö, a föld dűbörög a száguldó csapat alatt. A sorok ritkulnak, lö, lovas egész tömegben bukik fel, de ők azért jönnek, 500 lépésre a rajvonaltól megkapják az utolsó döntő grappelleket, rendet vágnak belőlük, a mi megmaradt, az ész nélkül vissza. A tüzérség azonban utána küldi vérebeit és az nagy a gyér sorok még inkább ritkulnak,

előttünk pedig egy nagy, rettenetes mészárszék, melyben lovak hördülése, emberek jajgatásával és halálos kinjaik sóhajaival vegyül össze. A lovak és emberek még órák múlva is fet-rengtek.

De már is el kell terelni a figyelmet, mert új veszély közeleg. Gyalogság több sor-ban jön rohamra. A diadalittas legénység nyugodtan puskavégre hagyja őket jönni, de a tüzérség már hasogatja belőlük a baráz-dákat. Őt ilyen rémes rohamot vertünk vissza. De a lovasroham leple alatt jobbra-balra igen nagy gyalogsorok vonultak fel és szomszédaink előtt elhelyezkedtek. Mindenün-nét érkeznek jelentések. Most már kétségtelen, hogy nem egy elszigetelt támadásról, hanem nagyszabású akcióról van szó. Legalább ötszörös a túlerő, de a mi brigádunk tartja magát. Az éjszaka közeleg, förtelmes hideg és a mellett százszor is megered újból meg újból az eső. A kvártélyba visszamenni nem lehet. A helyzet bizonytalan. Fogvaogva a szabadban maradunk és figyelünk. Nálunk csend, jobb és bal szomszédainknál erős harc lármája. A telefonok kezdenek nem jól funkcionálni, ugylátszik el vannak már vágva, vagy a rémes lövöldözés közben golyó tépte szét azokat. Ordonálástok lóra. Galopp ötszázötletét keresni a szomszédos csoportok-kal. Jobbra indulok a másik hadsereg szélső brigádjához. Nem lehet, már apró és es csatá-nások és moskító zúgása figyelmeztet, hogy ott már ellenség van. Kikerülök őket nagy kanyarral. A szomszéd brigád visszavonul, ga-lopp vissza a jelentéssel, a mi fedetlen szár-nyuk védelmére a rezervát dirigáljuk jobbra. A balra menő tiszti nem tér vissza, lova jön csak vágatva Kopigestell nélkül. Szagóny Kö-nig, ő se fog ugylátszik többé északsarki expedíciót csinálni. Más tiszti indult, visszatér, ott is baj. Három oldalról körülvéve, de tart-juk magunkat. Galoppban hátra, a tréneknek visszavonulást parancsolni és az autóinkat biztonságba hozni. Az egyetlen félig meddig alkalmas ut az országútra párhuzamosan vezet az állásokkal és az a szárny, a mely felé me-gyek, már tódul vissza. Indulok. A feneketlen sárban megszakadásig dolgozik a motor. Har-madik sebesség, második, első, már azzal is akadozik, fulladozik a motor, de mégis előbbre vándorog, küzködik. Jobb oldalon a csatatér, gyalogság, trének, rettenetes. Csak öt kilomé-ter az országút, ki éri el hamarabb, én vagy az oroszok. Már süvitenek felettünk a tulmász-mező ellenséges lövegek. Azt hiszem megőrü-lök. El fognak fogni. Még két kilométer, a mi legalább 10—12 perc ebben a rettenetességben. Messziről látom, hogy a kozákok követik gyalogságunkat, épen merőlegesen az utirányra, a keresztelés előtt fogják ezek az én utamat szelni. De azért csak előre! Revolver a kezem-ben. A kozákok észrevesznek, felém galop-poznak.

Már Ohm-ban szélső házainál vagyunk. Csak 500 méter messze az országút, ottasután már szoríthatnak. De a kozákok gyorsabbak, már várnak keresztben utamon. Tanácskoznak, épen felém akarnak rohanni, mikor mint a fergeteg 300 huszárunk oldalukba tör. Vé-res tusa keletkezik 50 lépésre előttem, revo-

verrel nem szólhattam bele, mert a mieink és az oroszok össze vannak keveredve. Pár pil-lanat, a mieink kaszabolják a kozákokat. A kozákok menekülnek. Én pedig kikindódom az országútra. Huszárjaink a kozákok után. Az uton már nincs baj. A trén már elment. Én nekem szabad utam a legközelebbi faluba, mely már öt kilométerre van az útközet he-lyétől.

Délután 3 óra. Én verejtékes homlokomat törölöm. Aron, a söfföröm is csak néz, nem szólunk egy szót sem. Várunk. Közelednek a sebesültek, épek a kozákokat üldözik. Látom, amint szembe fordulnak és még visszavonul-va is nagy pusztítást visznek véghez üldözőik között. Pok ok-pokla a mező, egyik gránát a másik után, többnyire a mieink vág le az üldö-zők nem tudnak közeledni. Én meg a Corps-hoz indulok, jelenteni. Ott még nem tudnak sem-mit. A telefonok mind megszakadtak. Az utolsó jelentés, amit kaptak a nagy túlerőről szolt. Dispozíciókat kapok. Mire visszatérhe-tak sötét este. Vissza kell mennem abba a fa-luba, amelybe délután menekültem. Vajon ott vannak-e még?

Sötétben lámpa nélkül, teszem meg az utat, nagy kerülővel, hogy országúton járhas-sak. Elő lényt nem találok B.-től kezdve. Nem tudom mi van, tul mentek-e már az ország-uton, amelyen én haladok, vagy még előtte fek-szenek. Belerohanhatok az oroszok közepébe. Rettenetes percek, de azért csak előre! B-érek D.-ba. A mieink még elől vannak, de 1000 méterre már az ellenség, a falu szélén a szomszéd brigád egyik batalionja. Hol a 181. Nem tudák. Jobbra tőlük. Hol? Ott valahol? Ott hagyom az autót, lóra ülök R.-ka irányá-ban. Lovasok közelednek lépteiket hallom. Vaksötét éjszaka. Megállok a kukoricásban. Elmennek melletttem. Vajon a mieink volt, vagy orosz? Nem tudom. Bolyongok pusztán érzésemről vezetve. Tájékozódás nincs. Síkság. A mezői utak egyformák. Házesoport, tűz ég, körülötte alakok. Feléjük lovasgolak. Kozákok. Vissza ketőzött erővel a másik falu felé. Ko-zákok. Még nyugatabbra. Ott a mieink. Hol a brigád? még jobban nyugatra. Négy órai bo-lyongás után megtalálom őket 1000 lépésre keletre attól az uttól, amelyen autommal el-jöttem. Informálódok. Távozásom után még öt rohamot vertek vissza.

A parancs úgy szol nekik, hogy a D.-e-B.-i utat a végsőkig tartani kell, mert különben a szomszéd Corps oldala teljesen védtelen. Vissza a jelentéssel a Corps-hoz, B.-n keresztül. Ezek is visszavonulnak. Az első trénsekerek lát-tára a seidság menekül. Az országút tele gy-log menekülővel, reflektorom, amit most már meggyújthattam vágókéli sorokat világít meg. Az eső meg kétségbeesetten szakad. Gyerekek, vének, polyákok, asszonyok, férfiak batyuval a kezükben neki a sötét éjszakának. Mire P.-ba érek, már virrad. Újból parancsokkal vissza. Egész világos lett. Második éjszaka álmatlanul. Most már bátorságosabb a menés. A brigád com-mandó D.-ban. Még háromszor teszem meg az utat. Délután két órakor J. tábornok, ker-get siessek. Az egyetlen út merra mentek B.-a vezet, de az már veszélyeztetve van. Meg-fogadom a tanácsot, visszamegyek, zavartala-nul. De a corpstól még van parancs. Megyek újból. Még egyszer eljuttok D.-ba. A com-mandó még ott van J. nem akarja hinni, hogy még el tudtam ide jönni. Mondom — szabad volt az út. De akkor istenigazában siessek új-ból vissza, most már azonban kísérettel. Golyó fűtől, felettünk vágódik le előtünk a pocso-lyába. Őt kozák patrull is vágat utáonk. A gép bírja. A söllör vissza-vissza felelget kara-

bélyéből. A gép a sár dacára szinte uszik a levegőben. Csak most pneumatik defect ne legyen. Z-ig ha elérünk nincs baj, onnét az ut már fedve van a szomszéd Corps rajvonával. Nincs baj, már ott vagyunk, de alig hogy oda betérünk durran is már a pneumatik. Szép kényelmesen megcsináljuk. Ugy 1000 lépéssel előbb, ha történik, nem nagyon mesélhetném én ezeket. Most újból csend, megfogya bár, de törve nem és új vonalat tartunk. A brigád oly helyen van, ahova a géppel nem lehet utánuk menni. Most itt vagyok a Corpsnál, Pihenem ki a fáradalmakat, rendezem a gondolataimat.

Belgium és Lengyelország jövője.

(Zimmermann államtitkár a békéről. — A németek elérték a Dünát Dünaburgnál.)

Távirati tudósítás.

Stockholm—Berlin, október 6.

Rotterdamból jelentik a „Stockholms Dagblad“-nak:

A „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ berlini levelezőjének alkalmá volt Zimmermann német államtitkárral beszélgetést folytatni, melynek során az államtitkár örömeinek adott kifejezést azon, hogy Hollandiában egyre szélesebb körben szereznek meggyőződést arról, hogy Hollandiának Németország részéről mitől sem kell tartania, mert Németország jóbarátja és szomszédja akar maradni Hollandiának. Németország és a német kormány halásan elismeri azt a korrekt módot, mellyel Hollandia mindaddig igyekezett semlegességét megővni.

A levelező ezután kérdést intézett az államtitkárhoz Belgium jövőjét illetően, mire az államtitkár kijelentette, hogy jelenleg nehéz megmondani, hogy miként fog alakulni a jövőben Németország és Belgium között a viszony. Csak az bizonyos, hogy Németországnak biztosítékot kell szereznie az irányban, hogy Belgium ne legyen Anglia előőrsé.

— Ezt mindenképpen meg fogjuk akadályozni, — mondta az államtitkár. Arról meg vagyok győződve, hogy Belgium sorsának megállapítása kizárólag Németország kezében van és tekintetben semminemű feltétellel szabásába nem egyezünk bele. Annak, ami megtörtént, sohasem szabad többé megismétlődnie. Mi elég bizonyítékot adtuk békeszeretettünknek. Ma azonban feltétlenül ragaszkodnunk kell oly békéhez, mely hasonló háború megismétlését a jövőben lehetetlenné teszi. Addig nem fogunk pihenni, míg ezt a célt el nem értük.

Végül az államtitkár megjegyezte, hogy ugyanez, amit Belgium jövőjéről mondott, teljes mértékben áll Lengyelország jövő sorsának alakulására is.

Dünaburg remeg a német ágyuktól.

Pétervár. A Birsevijs Vjedomosztij jelenti, hogy Dünaburg városában oly hevesen hallani már a német ágyuk dörögését, hogy a talaj megremeg tőle. A német előőrsök a Duna partján állanak, a mely másfél kilométernyire van a várostól. A német és az orosz előőrsök között itt már harc fejlődött ki. Dünaburgban sok német sebesült fogoly fekszik. A moosaras éghajlat és a nagy hideg következtében sokan közülük tüdőgyulladást kaptak. A lap szerint német foglyok azt beszélik, hogy Riga körül igen rosszak az utak, a melyek az őszi időjárástól valóságosan feneketlen posolyákká változnak.

Osszehívják a dumát.

London. A Daily News megelégedéssel veszi tudomásul, hogy a дума öt héttel előbb összeült, mint eredetileg tervezés. Azt írja a lap, hogy a harotérről érkező jó hírek mellett hosszú idő óta ez a legjobb hír Oroszországból.

Kiev megerősítése.

Stockholm, október 6. A kievi rendőrnök felszólítja a munkásokat, hogy vegyenek részt a város erődítési munkálataiban. Egy rubel és harminc kopek napi munkabért és ellátást ígér nekik.

Venizelosz az entente hatalmába adta Görögországot.

(A görög miniszterelnök kétszínű játéka. — Tiltakozás — az entente beleegyezésével. — Szalonikiben már a négyesszövetség parancsol.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Athén, október 6.

Berlin. Az Havas-ügynökség jelenti: Venizelosz formális tiltakozását az entente-csapatok partraszállítása ellen az ententehatalmak beleegyezésével emelte.

A görög kormány lapja, a Patris azt írja, hogy a görög kormány nem tesz kísérletet a csapatszállításnak ellentálni.

A nép is helytelenítene az ilyen kísérletet, amely nem csak hiábavaló, hanem veszélyes is lenne. Görögország tengeri hatalom, amelynek sorsa Angliától és Franciaországtól függ, azonkívül Görögország érdeke az, hogy Franciaországgal és Angliával jó barátságban éljen.

A görög kamara többsége a négyes szövetség mellett.

Amsterdam. A Havas-ügynökségnek jelontik elkésve Athénból: Venizelosz a kamarában kijelentette, hogy Görögország a szerb-görög szerződésben megállapított kötelezettségeket a legszigorúbban fogja megtartani, még akkor is, ha azok odavezetnének, hogy állást kellene foglalni Németország ellen, amit Görögország őszintén sajnálna. Venizelosz kifejezte továbbá azt a meggyőződését, hogy Görögország érdekében áll a négyes szövetség mellé állni. Venizelosz nyilatkozatát a kamara ötven szótöbbséggel elfogadta. A mohamedán képviselők ellene szavaztak.

Venizelosz tudta az entente terveit.

Athén, október 6. Az ellenzéki „Nea Himerá“ azt írja, hogy a szerb külügyminiszter nemrégiben megkereste a nisi angol követet katonai segítség ügyében. A követ kijelentette, hogy a szövetséges csapatok valószínűleg Szerbiába fognak bemászni, hogy a négyesszövetség által Bulgáriának felajánlott Makedóniát megszállják. Ebbe az intézkedésbe Szerbia és Görögország is belenyugodott. A szerb külügyminiszter fölülte elcsodálkozott ezen a válaszon és sietett közölni Alexandropulusz görög követtel, aki viszont kormányát értesítette erről a hírről. Venizelosz tehát — végzi a „Nea Himerá“ — a négyesszövetség csapatainak partraszállításáról már napokkal ezelőtt értesült, de ezt titokban tartotta.

Bulgária és Görögország semleges zónája.

Lugano, október 6. Magrini, a Secolo munkatársa jelenti Szalonikiből: A hangulat itt lázasan izgatott. Az újságok az athéni francia követ Venizeloszhoz intézett levelét közlik, a melyben a francia csapatoknak Szalonikibe való érkezését jelenti be. Az a terv merült fel, hogy a görög-bolgár határon két kilométernyi széles sávot hagynak, olyan neutrális zóna-félt, hogy Bulgária — mint Magrini írja — azt remélhesse, hogy Görögországot nem fogja a konfliktus rézeszül látni. Azonban Bulgária és Szerbia között kikerülhetetlennek látszik a háború.

Nehéz francia útegek Szalonikiben.

Szaloniki, október 6. A Makedónia jelentése szerint Doirant görög csapatok szállják meg, míg Makedónia egyéb részeit angol és francia csapatok szállják meg. Olasz csapatok még nem érkeztek Szalonikibe, a franciák 37 és 32 centiméteres nagy ágyukat tessnek most partra Szalonikiben.

A görög mozgósítás költségeit

Franciaország fizeti.

Athén, október 6. A Messenger d'Athenes azt a szenzációs jelentést közli, hogy a görög általános mozgósítás költségeihez Franciaország azonnal folyósított száz millió frankkal járult hozzá.

A görög kormány a néhány nappal ezelőtt a Banque Nationale de Grece-vel megkötött kétszáz millió drachmés belső kölcsön első részletként husz millió drachmát felvett.

Olaszország a Balkán háboruban.

Lugano. Olaszország beavatkozása a Balkán-háborúba vagy Adria keleti partján, vagy Kis-Ázsiában várható.

A Magyar földhitelintézetek országos szövetsége. (Altruista bank) nemzeti és szociális missziójától áthatva és az előző hadi kölcsönök kibocsátása alkalmából számos helyről megnyilvánult óhajnak megfelelő, nagyjelentőségű elhatározással kíván földbirtokosainknak módot nyújtani arra, hogy a mennyiben nem is rendelkeznek az idő szerint kellő készpénzzel hadi kölcsönkötvények jegyzése, illetőleg átvétele tekintetében, hazaias érdeklődést megfelelő módon érvényesíthessék. Az intézet igazgatósága ugyanis Teleszky János pénzügyminiszter elnöksége alatt folyó hó 1-én tartott igazgatósági ülésében kimondotta, hogy kellő fedezetet nyújtó birtokokra hadi kötvényeknek legalább 50 000 koronás tételekben és szabad darabokban való jegyezhetése céljából oly jelzáloghitelket nyújt, melyek a földbirtokos részéről 10 év alatt egyenlő évi részfizetéseken fizetendők vissza, de ezen időn belül is stornó nélkül bármikor visszafizethetők. A kölcsön kamatterhe azonos a kötvények tényleges kamatjével; emellett a Magyar földhitelintézetek országos szövetsége a kölcsönigénylőket még mindennemű költségűtől is mentesíti, a mennyiben a kölcsönök lebonyolításával járó mindennemű kiadást, bélyegeket és kintstári illetéket sajátjából visel, a kötvényjegyzéseknél pedig ügyfeleinek azt a legnagyobb utalékot is megtéríti, amelyet a hivatalos aláírási helyek engedélyeznek. A jegyzett kötvények tulajdonosaiknak a teljesített résztörlesztések arányában fognak kiadni, és az intézet által addig is díjmentesen kezeltetnek. A kölcsön nagyságának megállapításánál az intézet figyelemmel lesz arra, hogy a kölcsönök résztörlesztési összege a földbirtok évi jövedelmének megtakarításából fedeztessék és így tulajdonképpen a földbirtok törlesztésének igénybevétele nélkül rentabilis új tőkagyűjtésre is óhajt alkalmat szolgáltatni. A fentiek után jogos a várakozás, hogy a Magyar földhitelintézetek országos szövetségének elhatározása sok oly jegyzést fog a hadi céloknak megnyerni, amelyek különben elmaradnának és hathatósan elő fogja segíteni a harmadik hadi kölcsönnek sikerét.

A szultán palotájában.

(A török uralkodó életmódja)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, október 6.

Lederer Leo dr. jelenti lapjának: Tehát ez Abdul Medschid, az uralkodó szultán atyja! A Dolma-Bagtsche-kastély keskeny képtárán végighaladva, egy szélesebb terembe értem. Egy csomó kép között Abdul Medschidé. Szeme köré húzódó vonások ölvágyat árulnak el, asszonyok iránti nagy szeretetet és valami elpuhultságot, de az arc egészben vére finom és nemes. Jótékony, jószívű, de határozatlan ember volt.

Mohamed Reschad, a fia, már egészen más ember. Világos fej és békés jószág jellemzik ezt. Persze ő nem nevelkedett mindenható hatalomban, hanem magányos elzártságban, melybe fivére, Abdul Hamid, kényszerítette. Nem volt benne semmi uralomvágyás és a sors mégis a trónra emelte. Mohamed Reschad első dolga az volt, hogy a hízog udvaroncoktól megszabadította az udvart és megtiltotta, hogy jelenlétében elődjét szidják.

Mindenkihez kedves és szíves. Idegen nemzethez tartozókhoz csakugy, mint honfitársaihoz. Főruhátörőszével Sabil bai-el sokszor órákig elmulat, olyan friss és üde a kedélye. A Dolma-Bagtsche kastély a világ egyik legnagyobb palotája. Csupa fény, tündöklés és ragyogás. Hatalmas tükrök, csillogó csillárok, drága képek, vagyont érő szőnyegek, felbecsülhetetlen kincsek, amerre csak az ember néz. És a sok ragyogás mellett ott a szultán dolgozószobája. Egyszerűbb mint akármelyik kis polgár szobája. De azért kedves, valami polgári egyszerűség és kedvesség van benne. Csak egy dolog feltűnő, képek nincsenek a falon. A szultán, aki a sene iránt nagy szeretettel van, a festményeket nem szereti. A szeme elő tároló Bosporus vidék minden festett vásznát helyettesíti.

A helyiségbe nő sohasem tehet be a lábát. Mégis van odabent valami, ami női kézről került ki, a min egy találékony nő lelke sugárzik: egy selyem vánkos, pompás, művészi himzés. A dísz egy gyönyörű árvácska és ez a felírás: „Orökké védelmezzon a védőangyalod.” Vajon a négy törvényes kadinak egyike, vagy a Bairam-ünnepre az uralkodóhoz vezetett rabnők valamelyike készítette a párnát, azt nem tudni.

Mielőtt elhagynom ezt a kedves szobát, két szépen modern dolog öltik szemembe; egy hőmérő és egy asztali óra. Hogy ki adta és hogy miért olyan kedves emlék, azt szintén nem tudják.

Egészen törökösök a mosdó- és fürdőhelyiségek, amelyek csak a szultán rendelkezésére állanak. Alabástrom a fal és a felülről leömlő napsugarak aranyba vonják a szobát. Tükrök és ilyesmik egészen hiányzik.

Az első terem teljesen üres. A másodikban alabástrom székecskék vannak és kisebb medencék a meleg és hideg víz számára.

Az étkezés is egészen török módra történik. Mohamed vagy a hármban terített, vagy a minden pompa nélkül való ebédlőteremben, a kerek asztalnál. A Goliz pasa által felajánlott rémet szakács főz és süt a szultán számára.

A Ramasan hónapja alatt még kimélni kellett magát. A próféta köpenyéhez a Sarail-csucsra való felmenetel elmaradt és az első Bairam ünnep ceremóniája is. Közben azonban a szultán több szelamlikon vett részt és több

A kis Hamidie-mecsetben, az utolsó pénteki ima után nyitott kocsiban ment ki a Yıldızba. A pompás márványkioszkban órát töltött.

A szultán reggel ötkor kel fel és este kilenckor már pihenőre tér. Igen sok török kávét és cigarettát fogyaszt, ami nem teszi idegessé.

A vértanúk ünnepe.

(Október hatodika Aradon. — A vértanú-szobor megkoszorúzása.)

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Arad, október 6.

A tizenhárom vértanú tábornok komoly és lelkeset felemelő nagy ünnepére ezidén a háború vihára vetette árnyékát. A vértanúk városa ma is megülte az ünnepet, a középületek ormán gyászlobogó lengett és a szokásos gyászszertartás, a vértanúszobor előtti ünnepet ezúttal is megtartották és ha az ünnep minden külsőségében nem is volt olyan nagyarányú, mint más esztendőben, ez csupán azt mutatta, hogy kevesebben vannak itthon, akik ünnepeljenek. Harcban áll az ország és Aradról is ezren meg ezren csak orosz földről, orosz határról, a szerb határfolyók mentéről gondolatban küldhetik be az ágyuk és fegyverek zajából együttérzésüket, lelkesedésüket a nemzet sokszor megszentelt ünnepére.

Ezek azonban csak a külsőségek voltak. Az ünnep hangulata a mai város és nagy időkben talán még mélyebb és bensőséggel teljesebb volt, mint a béke éveiben: jobban át kellett érezni a jelentőségét hőseink önfeláldozásának és a dicső tábornokok martírhatalmának.

A minoriták templomában gyászlepellet borított katalésk hirdette a templomba áradó ünnepi hangulatu közönségnek a nagy napot. Ott voltak a templomban Varjassy Lajos polgármester, Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, Just Ferenc Máv. üzemvezető-helyettes, Szemere Kálmán állomásfőnök, Róka József pénzügyigazgató, Parecz Béla dr., az ügyvédi kamara elnöke, Kehrér Károly tanfelügyelő, Kovács Vince kultúránácsnok, Vizer Lajos az aradi függetlenségi párt elnöke, Somogyi Gyula dr. kereskedelmi iskolai igazgató, Burján János főgimnáziumi igazgató, továbbá az aradi negyvennyolcas honvédek, a Kossuth asztalkárság és valamennyi aradi iskola ifjúsága.

A gyászmise megható lefolyása alatt a templomi énekkar énekelt. Az október hatodikai rekviemnek megkapó és érdekes momentum volt, a tizenhárom vértanú egyikének, Kiss Ernő honvédtábornoknak remekművi arany ültő-óráját, a melyet végrendelettel az aradi kultúrpalota ereklyemúzeumának hagyományoztak a múlt évben, elhelyezték a templomban — mint azt a végrendelező kívánta — és az óra ültőszekeretét úgy állították be, hogy tizenhármat csendítsen.

A templomi ünnepet a Szabadságtérén a vértanúk szobránál tartott hódolás követte. A küldöttségek egymásután helyezték el kegyelettel koszorúkat a tizenhárom tábornok szobrára. Először Urbányi János egyetemi hallgató helyezett koszorút a szobor talapzatára a budapesti egyetemi ifjúság megbízásából és szép beszédet intézett a hallgatósághoz. Koszorú tettek még a szoborra az aradi függetlenségi párt, az aradi máv. üzemvezetőség tisztikara és személyzete, továbbá az aradi királyi főgimnázium.

A harmadik hadikölcsön.

Irta: Leopold Kornél dr.

Az állami létünkért tizenégy hónap óta folyó dicsőséges küzdelemben a kormány ismét a nemzethez fordul, hogy a háború okozta kiadások fedezéséről új nemzeti kölcsön felvételével gondoskodjék.

A második hadi kölcsön kibocsátása óta az összes hadszíntereken győzelemről-győzelemre haladunk előre.

Vitéz hadseregünk hős szövetséges társunkkal véres, de diadalmas csatákban verte vissza az édes hazánk határait fenyegető hatalmas ellenséget és glóriás harcaink már messze benn, idegen területen üldözik a megvert hadakat. Az orosz kolosszus, miután kénytelen volt összes védváltat ellenállhatatlan lendülettel küzdő és utólérhetetlen bátorságában akadályt nem ismerő seregeink előtt feladni, tengernyi veszteségek és vereségek után, megfőrtve és csüggedten vonul vissza, az orosz támadások pedig ma is ugyanott tartanak, mint a hitszegő hadüzenet első napjaiban.

A gazdasági élet hanyatlás és visszaesés helyett a fejlődés és virágzás öröndetes képét mutatja a legtöbb esetben és azok a költségek, melyeket a háború emészt föl és amelyek minden egyes napon milliókra rugnak, kizárólag idehaza maradnak, hogy ily módon az egészséges gazdasági vérkeringés táplálására szolgáljanak. A hadsereg összes szükségleteit saját mezőgazdasági és ipari termeléseink állítják elő és ellátják ki, minálffogva a hadikölcsön is itthon marad és nem szívároga a külföldre.

A magyar nemzet csodás katonai vitézsége, belső egyetértése és áldozatkészsége tette lehetővé az eddig kivívott és a világtörténelemben szinte páratlanul álló fényes győzelmeket.

A vérső győzelem, amely meg fogja intálmazni az eddig hozott áldozatokat és a diadalmas béke áldásaival fogja nemzetünket megajándékozni, nem fog elmaradni. Addig is kötelességünk a hadviselés anyagi eszközeiről gondoskodni és a további katonai sikereket a hadviseléshez szükséges eszközök előállításával biztosítani.

Az államnak adott kölcsönt tulajdonképpen önmagunknak nyújtjuk, hogy azzal mindenkinek, ami csak van, védjük; jelentünk el és jövedelket övünk és biztosítjuk.

A hazafias kötelesség leorvása mellett a hadi kölcsön jegyzése kitűnő befektetés.

Anyagi felkészültségünkkel és erőfeszítésünkkel meg kell mutatnunk, hogy méltók vagyunk dicső szövetségesünk bizalmára és hogy a német nemzetnek most végbe ment, a pénzügyek történetében az egész világon egyedülálló csodálatraméltó fényes eredménnyel zárult harmadik hadi kölcsön jegyzése után pirulva nélkül állhatunk meg mellett.

A háború maga rendkívüli drágaságot okozott elő, azok tehát, akik ilyen módon soha nem remélt bevételre számoltak, csak elemi kötelességet teljesítenek, ha ezeket a nagy költségeket, amiket kizárólag a háborúnak köszönhetnek, hadi kölcsönökbe fektetik, vagyis szép kamatozás mellett hadi kölcsönökre szolgáltatják vissza.

A kormány ez alkalommal is hat százalékos járadékkötvényeket bocsát ki. És pedig szabad és zárt címletekben; a szabad és zárt kötvények között ezúttal is csupán az a különbség, hogy a zárt darabokat köteles az állam hat év után teljes névértékben beváltani. Az aláírási határidő október hó 17-16 november hó 17-ig terjed.

A kibocsátási árúlvam október hó 30-ig történő jegyzésenként 97-10, november 1 és 17 közti időben pedig 97-40. A kötvények első esedékes szelvényeinek lejárt 1916. május 1.

További győzelmeket csak azon esetben arathatunk és a teljes, végső diadal csak azon esetben vívhatunk ki, ha hadseregünknek a szükséges felszerelést és eszközöket ezentúl is bőségesen rendelkezésre bocsátjuk.

Ezekben a történelmi időkben a magyar állam kőrszava nem maradhat visszhang nélkül és kell, hogy a nemzeti létünk biztosítására szolgáló harmadik kölcsönből is minden magyar hazafi a maga erejéhez képest ki-vgye a maga részét.

H I R E K.

Lónyay grófné ékszereit elrabolták.

(Hírhedt betörés az oroszvári kastélyban.)

Távirati tudósítás.

Bécs, október 6.

Lónyay Elemér gróf feleségét súlyos kár érte. A grófné oroszvári kastélyában október 1-én betörés történt. A betörésnél nagymennyiségű ékszert loptak. A rablott ékszermennyiség értéke körülbelül 20.000 korona, de személyi értéke, minthogy a legtöbb ékszer kedves emlék, nagyobb.

Október 5-én délelőtt Pozsonyban letartóztatták a betöréssel gyanúsított embert Matiaszkó Vince személyében. A betörő eredeti hivatása urasági szolga és évek óta az előkelő kastélyokban dolgozó leg hírhedtebb nemzetközi betörők közé tartozott. Hamisított kitudó bizonyítványokkal állást vállalt Oroszváron és a viszonyokról behatóan tájékozódott és ismeretét a betörésekben értékesítette.

Matiaszkó 1911 elején korábbi büntetésének leülésével Csehország kastélyaiban ismét betöréses lopásokat követett el. Ekkor Cuxhavenben letartóztatták és emberölés kísérletéért a hamburgi bíróság hat hónapi börtönrre ítélte. Amikor ezt a büntetést kitöltötte és a kiadást tárgyalások bevégeztek, Prágába hozták, ahol 1912 májusban betörésért három évi börtönrre ítélték. Most szabadult ki.

Lónyay grófné elloptott ékszereinek legnagyobb része még nem került elő, mert Matiaszkó elrejtette az ékszereket.

— A miniszterelnök a királynál. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel a királyhidai személyvonaton Latinevits Endre dr. titkár kíséretében Bécsbe érkezett. A miniszterelnök a délelőtti folyamán kihallgatáson jelent meg a királynál.

— Huszonöt milliós jegyzés a hadikölcsönre. Budapestről jelentik: Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság mai igazgatósági ülésén elhatározta, hogy huszonöt millió koronát jegyez a harmadik hadikölcsönre.

— Herceg Thurn-Taxis orosz fogságban. Stockholmból jelentik: Orosz lapjelentések szerint szeptember 19-én egyik Thurn-Taxis herceg nehéz sebbel orosz fogságba esett.

— A Hadik huszárok új alezredese. A király Gliekhfeldeni Schüch Rikárdot 3. huszárezredbeli őrnagyot az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és eredményes magatartása elismerésül alezredessé nevezte ki.

— Az angol-francia front újra megéledt és ezzel érthetően növekszik az érdeklődés a nyugati jelentőséggel teljes események és azok színhelye iránt. Érthető, hogy a szövetséges német csapatok által elért eredményeket tértéken is követni kívánja a közönség. Erre a célra kitűnő szolgálatot tesz Freytag G. 70 X 100 centiméteres Észak-franciaországot és Belgiumot ábrázoló térképe, amely 1 korona 30 fillérért rendelhető meg G. Freytag és Berndt kiadónál (Wien, VII. Schottenfeldgasse 62.) A kitűnő térkép 1:750.000 arányban ábrázolja a nyugati hadszínteret egész Hinterlandjával és a talajviszonyokat is alaposan feltűnteti. Dover—Orléans—Rottardam—Strassburg—Lyon azok a szélső határpontok, amelyeken belül eső terület a térképen megtalálható. A térkép minden könyvkereskedésben is megvásárolható.

— Koszorúmegváltás. Mittler Izidor dr. koporsójára mint koszorú megváltása címén Stöger Gyuláné 20 korona, Szentes Samuáné 20 koronát adományoztak a vörös keresztnek.

— A kormány az élelmiszerrel üzérkedők üldözésére utasítja a hatóságokat. Budapestről jelentik: Sándor János belügyminiszter az alispánokhoz és polgármesterekhez rendeletet intézett a drágaság ügyében. A rendelet hangsúlyozza, hogy a hatóságoknak nemcsak konkrét feljelentések alapján kell eljárniuk, hanem nyomozniuk is kell a visszaélések után és a kinyomozott esetekben pedig elriasztó példát kell szolgáltatniuk. A közönséget fel kell világosítani afelől, hogy a maga érdekeit is szolgálja a visszaélések feljelentésével, ami egyúttal hazafias kötelesség is. Attól nem kell félni, hogy a visszaélések felderítése és megtorlása esetleg élelmiszerhiányt okoz. Az illető árúkat ideig-óráig visszatartják áruikat, de végre is kénytelenek lesznek cikkeiket a piacra vinni. Egyébiránt kijelenti a belügyminiszter, hogy a kormány komoly szükség esetén talál modort arra is, hogy az üzérkedés által visszatartott készletek a közfogyasztástól elvonhatók ne legyenek. A hatóságok feladatává teszi a belügyminiszter, a közönséget arra figyelmeztetni, hogy a maximális ártullépő ár megadása is büntetés alá esik.

— Dán jegyzés a magyar hadikölcsönre. Budapestről jelentik: Beavatott forrásból értesülünk, hogy Dániából két budapesti nagy intézethez érkeztek megbízások az új magyar hadikölcsönre szóló előjegyzések céljából. Mintegy tíz millió koronáról van itt szó.

— Halálra ítélt mohamedán ujságírók. Stockholmból jelentik: A Stockholms Dagblad bagdadi jelentése szerint Dohában halálra ítélték két mohamedán ujságírót; egyiket azért, mivel a török félhold számára gyűjtött, a másikat mert az ázsiai politikai viszonyokról az angolokra kedvezőtlen cikkeket írt lapjába. Egy harmadik ujságírót és egy tanárt életfogytiglani fogságra ítélték; az előbbi azért, mivel Konstantinápolyban járt, az utóbbit pedig egy felolvasásért, melyben a mohamedánokat a kalifával szemben fennálló kötelességükre figyelmeztette.

— Az aradi Vörös Kereszt Egyesület rendkívüli közgyűlése. Rengeteg elfoglaltsága mindezekig akadályozta az aradi Vörös Kereszt Egyesületet, hogy az évi mérleget elkészítse. A kimutatás most elkészült és azt a vasárnap délelőtti tartandó rendkívüli közgyűlésen mutatja be az egyesület elnöke. A közgyűlés fél 12 órakor lesz a városbába tanácsstermben, azt megelőzőleg pedig 11 órakor a választmány tart ugyanott ülést. Ugy a választmányi, mint a rendes tagokat ezúton hívja meg Vársárhelyi Janka elnök.

— A sztropkói járásbíróság újra működik. A hivatalos lap mai száma közli a következő érdekes hírdetést: „A sztropkói járásbíróság vezetője közli, hogy a sztropkói járásbíróság működését 1915. évi október hó 1. napján újból megkezdte. E bíróság működése folyó évi január hó 31. napja óta szünetelt.”

Mondani sem kell, hogy a sztropkói járásbíróság az oroszok betörése miatt szünetelt meg munkáját.

— Köszönetnyilvánítás. Mittler Albert dr. és neje 50 koronát, Kovács Marcel dr. és neje 20 koronát voltak szívesek a néhai Mittler Izidor dr. ravatalára szánt koszorú megváltása fejében az aradi izr. népkönyha javára adományozni, mely adományokért halás köszönettel adózik: a népkönyha vezetésébe.

— Hölgyeim. Van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a legújabb őszi divatlapjaim megérkeztek, elsőrendű munkásokkal ellátva, bátor vagyok magamat b. pártfogásukba ajánlani, kiváló tisztelettel Huppert Henrik. Rákóczi-u. 7. 3378

— Iskolataskák legnagyobb választókban a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren, gyermekkoscsik és gyermekszékek gyári rakára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer áruház. Fénykép kedvezmény. 227

Muli útegek.

(Hegyi tűzértségünk háboruja a síkságon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 6.

Böhm Róbert tollából rendkívül érdekes cikk jelent meg az osztrák-magyar hadsereg hegyi tűzértségéről. A cikket a következőkben ismertetjük:

— Az osztrák-magyar hegyi tűzértségben van valami különös annak számára, aki először látja. S bősé idején nem is igen lehetett látni. Tudtuk, hogy létezik, tudtuk, hogy Tirol havas ormait és a Karszt fehér szikláit közt hegyi tűzerezredek fekszenek. Időről-időre lehetett hallani, hogy egy-egy úteg milyen magas hegyeken kelt át s osodálkozhatunk a felett, hogy ágyukkal, hogy lehet ilyesmit megtenni. De hamar napirendre tértünk e hírek felett s most a hegyiútegek is azok közé a kis, de annál kellemetlenebb meglepetések közé tartoznak, amelyek ellenteleinket érték.

Habár a hegyitűzértség tulajdonképeni működési tere a hegyiháború, ebben a háborúban, amely nagyjából Galícia és Lengyelország végtelen síkján folyik, bebizonyította az osztrák-magyar hegyitűzértség, hogy még a síkságon is nem megvetendő támasza a gyalogságnak.

Mintán minden egyes osztrák-magyar hadtesthez egy hegyitűzerezred tartozik, a Szerbia elleni hadjáratban csupán a Karsztban állomásozó hegyitűzerezredek használták fel. Az alpesi regimentek viszont felkerültek az északi harcterre s a hegyi csapatoknak sajátos felszerelésükkel a síkságon kellett manőverezni. A galoppozó tábori tűzérséggel természetesen nem tudtak lépést tartani. De amikor megkezdődött a harc a mocsaras vidéken, amikor a tábori ágyuk megakadtak az iszapban és mocsárban, akkor a keskeny utakon a „Tragtírek” még mindig nagyszerűen tudtak előre jutni, a kis hét centiméteres ágyukat felállíthatták a legelő levő rajvonában, a lövészárkok közepén, ahonnan szorgalmasan köpködtek a gránátot és shrapnellit az ellenség sorai. Rohamoknál szinte dühöngve szórták a kis ágyuk a kartácsot, a tempírozott lövegeket s az oroszok ördög-macskáknak nevezték el őket. Mindenütt ott voltak, mindenütt eljutottak, számukra nem volt mocsaras út, homokos övénny, a szivós állatok mindenütt kerestek magukat, ahová a gyalogság el tudott jutni, oda eljutott a „mul” úteg is. Némelyik útközvetnél megfordított, hogy már a gyalogság előtt állásban volt.

Amikor a főhadszíntér a Kárpátokba helyeződött át, a hegyi tűzértség is tulajdonképeni működési területére jutott. Itt, a hegyek között, elemében volt s a teherhordó állatok vizmosásokon kapaszkodtak fel a osuesokra, úgy, hogy a gyalogság alig tudta őket követni. S micsoda felséges tüzelési állások s rejtékhelyek kínálkoztak itt a hegyi útegeknek, amelyek — habár látáviszonyaik kisebb — itt sokkal hatásosabbnak bizonyultak, mint a tábori ágyuk. A Kárpátokban majdnem ugyanolyan a helyzet, mint az Alpokban: csak kis különítményekkel lehet operálni. Odafent, ahol a had-

sereg annyira szétszakítva harcol, csak részlet-sikereket lehet elérni a sok részletsikerből alakul ki a nagyszerű győzelem.

A kárpáti harcok nagy eredményeiből derékasan kivette részét a hegyi tüzérség. Az osztrák-magyarok oldalán harcoló német katonák a hegyi tüzérségben egy új imponáló fegyvernemet ismert meg. Hogy ezt a fegyvernemet illetékes német körök is kellően értékelik, azt bizonyítja, hogy a hegyitüzérezredek tisztje között alig van, aki vaskeresztrendet ne kapott volna.

A hegyitüzérség azonban most van csak igazán elemében, az olaszok elleni harcban, a 3000 méter magas csúcsokon! A „welschek” ma már jól tudják, hogy ezek az ágyuk távolról sem olyan kicsinyek és szerények, mint a milyeneknek látszanak. A kis ágyut szinte játszva lehet három részre szedni s úgy tovább szállítani. A csövet felpakkolják az első öszvérré, az első lafettát a másodikra és a hátú sőt és a két kereket a harmadikra. A három öszvért azután követi a többi, a melyek muníciót, élelmet szállítanak a „gulya-ágyut.”

Nem kisebb szolgálatot tettek a hegyi mozsárütegek sem. Agguk egészen modern M. típusu. A hegyitüzérség mindkét fegyverneme bebizonyította, hogy mit tud produkálni az osztrák-magyar tüzérség a kiképzése mily sokoldalú. Még mindig az a szellem uralkodik a csapatok között, amelyet a boxerháza alkalmával tanúsítottak, amikor Waldersee gróf mindig osztrák-magyar tüzérséget küldött előre, és különösen fontos dologról volt szó. A motoros ütegek és a hegyitüzérség az a két fegyvernem, amelyekből az olaszok a legjobban félnek.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Csátóviték, 1915. évi október 7-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Itt először:

Van-e babája?

Bohózat.

Kézdet este 8 órakor.

Feladta szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Élet és Halál

kérdése fölött dönt akkor, ha jól választja meg minden-napi italát! Különösen jár-ványok idején hasznos és a figyelmeztetés, hiszen a tifusz-nak, a kolerának az egészség-telen ivóvíz a legveszélyesebb terjesztője.

Ha BORSZÉKI savanyu-vizet iszik, távol tartja magát az ilyen betegségektől.

Kapható Aradon mindenütt.

8431

* Az ezen rovat alatt közlöttéket nem vállalunk felelősséget.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsesél; ugyancsak régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

Buzakorpát

friss őrlésben tiz métermázsáig terjedő mennyiségben maximális áron helyben és vidékre szállítva, épügy

friss őrlésű kitűnő minőségű

buzalisztjeit

a hatóságilag megállapított áron az igen tisztelt kereskedő és süítő urak szíves figyelmébe ajánlja

Herbstein C.

lisztnagykereskedő Aradon

Boczkó-utca. Telefon 261.

3891

Ablakredők

Valódi amerikai ünnökölő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermekkocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játék-áru üzletében 1691

Arad, Szabadság-tér 21.

949—1915.

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1—5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsik-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mos-dó-asztalokat felszerelve, össze-csukható ágyakat és matracokat. Szállodai és kávéházi, kórházi és intézetek berendezését. Elvállalom minden e szakmába vágó munká-t a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pon-tosan eszközölök. 801

Elek község előljáróitól.

Arverési hirdetmény.

Alulírott községi előljárók közhirrre tesszük, hogy Elek község tulajdonát képező

szálloda vendéglő és kávéház

a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt 1915. évi október hó 29-ik napján, d. e. 9 órakor, Elek község-házán megtar-tandó nyilvános árverésen 6 (hat) évre bérbe adatni fog.

Az árverési feltételek a jegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt az érdeklődők rendelkezésére állanak.

Eleken, 1915. évi október hó 1-én.

Szatmáry Iván s. k.

jegyző.

Zölner Adám s. k.

3845

bíró.

321A

Mocsorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű ur-, női- és gyermek-cipőket, jutányos áron.
Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

8747

Ajánlunk

elsőrendű

Petrozsényi kőszület,

kitűnő minőségű

Farkasvölgyi kőszület,

akna, dió, kocka és darabos osztályozásban

Boros Beni-tér 2. sz. telepükről házhoz szállítva, valamint egész waggonrakományban bármely vasút állomásra.
Legolcsóbb árajánlással készséggel szolgálunk.

8865

Kneffel Károly és Fia

köszén és kőszén nagykereskedése
Arad. Városi és megyei telefon 139. sz.

Üzletünket

november havában
Andrássy-ut 22. sz.
megyeházzal szembe

helyezzük át,

a raktáron levő összes cipők a régi olcsó árban lesznek árusítva. Harisnyák és soknik beszerzési árban, október hó 31-ig

Cipő Tőzsde

Apollo mosi mellett.

Hirdetmény.

A jószáshelyi körjegyzőségnek egy a jegyzői, különösen az adó és végrehajtási teendőkben jártas, józan és megbízható munkaerő azonnali belépéssel alkalmazást nyerhet.

Fizetés megállapodás szerint, ajánlatok alulírott körjegyzőhöz intézendők.

Jószáshely, 1915. október 4.
u. p. Honcstó. 3887

Török Zoltán,
körjegyző.

Veszek: szalonnát, zsirt, babot, hagymát

bármily mennyiségben.

Kalmár Endre

Arad, Arpád-tér 5. sz.
670. Telefon szám 670.

Csak még rövid ideig!

Női vagy férfi

gummi

eső köpenyegeket

lehet beszerezni

36 kor.-ért

egy fekete flanel
bluz..... 3-96 fill.
egy fekete chlott
alsószoknya 3-96 fill.
egy fekete gyapju
bluz..... 7-96 fill.
egy fekete szövet
alj berakva... 8-96 fill.
egy méter fekete
taffet selyem 1-96 fill.
egy méter fekete
bársony ..... 1-96 fill.
egy méter fekete
Voil szövet ... 1-96 fill.
egy fekete női
reformnadrág 1-96 fill.
egy pár fekete
selyem musch-
lin harisnya 1-96 fill.

Vidékre postán utánvét mellett pontosan és gyorsan küldünk.

Tisztelettel:

Marosparti Áruház

Főüzlet:
Forray-utca gróf Hunyady-palota.

Fióküzlet:
Weitzer J.-u. a főposta mellett.

Női modell kalap ujdonságok.

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknak választékokat küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42.
A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben.

221R

URÁNIA

Csütörtökön és pénteken szenzációs vigjáték:

Ámor kvártélyban

Katonai vigjáték 3 részben.

3211

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

LEVELEZÉS.

"En"

1. hó 3-1 levelében közöltekre vonatkozólag kérem, hogy utazási tervét okvetlen változtassa meg. Megbízható címet kérek, hogy irhassak. „Ma”. 3888

Ibolya.

Legutóbbi nevemre szólót átvett. Többet nem csak még egy levelet ugyanoly címen, melyben tudatni kérem, mikor küldhetnék bátran egy fontos levelet boldogságot kívánva mindenben régi. 3889

ALKALMAZÁST KERES.

Ingvasalóné

háznál, esetleg otthonra is elvállal vasalásokat szerény díjazásért. Márta, Bercsényi Miklósné utca 34. 3890

Kereskedelmi végnett

gép- és gyorsírásban jártas úri-leány irodai alkalmazást keres. Ajánlatokat „Megbízható” jellegűre a kiadóhivatalba kér. 3854

ALKALMAZÁST NYER.

Tanulóleány

felvétetik Cipő Tőzsde Apollo-mozi mellett. 3888

18-tól 30 évig

úgyes mindenek kifejtéshez ért, esetleg gyermektelen özvegy, ki eseléd volt, 15-ére felvétetik magányos nőnél Budapestre. Jelentkezni lehet Aradon Deák Ferenc-utca 29., II. e. 11. ajtó, délután 2-től 5-ig. 3898

Oktober 1-re

vagy szommalra magyar német és román nyelvet beszélő ügyes divatkereskedősegéd felvétetik. Bővebbet Angele Mátyás divatruházában Szabadság-tér. 3712

Tanuló fiu

nyomdai géphez, ki a 14 évet betöltötte és 6 osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

ÜZLETEK.

Egy

jóforgalmu üzlet más foglalkozás miatt eladó. Cím a kiadóba. 3824

LAKÁST KERESNEK.

Keresek

egy modern uri kényelemmel butorított 3 szobás földszinti, vagy elsőemeleti lakást fürdőszoba, konyha stb. mellékhelyiséggel november egytől kettő, esetleg négy hónapra, értesítést kérek a havonkénti bér megjelölésével G. I. Kistompa u. p. Battonya, Csanádmegye. 3853

KIADÓ LAKÁS.

Kétszobás udvari lakás

fürdőszoba, villanyvillagítással, parkirozott udvarban, november elsőre kiadó Lipót-utca 8/d. 3884

Egy lépcsőházi

különbejáratu két ablakos utcai szoba, elegánsan butorozva, fürdőszoba használattal, azonnal kiadó. Csiky Gergely-utca 9. 3861

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2847

3 modern

elegánsan butorított szoba, mellékhelyiségek és fürdőszobából álló lakás, esetleg zongorahasználattal, novemberre kiadó Aranykéz-utca 2. sz. 3847

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás másodikemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szabó Istvánnál

Pankotán fekvő, tulajdonomat képező 7 drb. egyenként ca 6500 liter nagyságu prima új fahordó, ugyancsak aradi raktárban fekvő 20 drb 20-25 hektoliteres prima fahordó eladó. Goldschmidt Mihály, Arad. 3887

Jókarban levő

kevésbé használt irodaberendezést vennék. Trutzer Sándor, Bál. 3880

Elköltözés miatt

gyönyörű, teljes szalonberendezés, valódi szőnyegek, butorok, biciklik, kardok, játékok, Tudakozódni lehet Deák Ferenc-u. 29., II., 11. ajtó. Délután 2-től 5-ig. 3894

Eladó

egy rövid férfi bunda. Andrássy-tér 25., I. em., 29.

Lack

1 pántos cipő párta K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2. Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apollo mozi mellett. 3405

Citrom

olcsóbb mint a piacra, legfinomabb körlet, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3785

Egy 3 kerekű

használt bicikli (tricikli) sürgősen megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Automobil

8 üléses üzemképes, ugyancsak két hajtókocsi, és egy landauer jutányosan eladó. Roth butorüzletében. Érdeklődés 1/2, 12 és 2 között. Asztalos Sándor-utca. 3658

Eladó

stráfkocsi, 3 drb. katonai vaságy, 1 benzin motor, szíjkerekek, függő csapágyak, transmissió tengely, esztorgapad közelmű, emelőcsiga, használt bőrhajtó szíjak, 25. mm. 40 mm. szélesek, tűzifa hasítógép kocsira szerelve, egy négykerekű vaskocsi gép alá való, egy cserép és egy Meidinger kályha, takaréktűzhely alkatrészek, csiszolt áru, szerszámok és szerszámok, lakatosnak való, külön-külön is eladatnak Fácán-utca 6. szám. 3807

Csemege szőlő

eladás Háromy gazdaságnál Deák Ferenc-u. 8. 3818

Veszek

uraktól levett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 3085

Árverési hirdetmény.

Hosszusor község urbéres előjárói ezennel közírré tesszük, hogy a volt urbéreses tulajdonát képező 2200 hold erdőterületen gyakorolandó makkoltatási jog 1915. évi október hó 10-én d. e. 10 órakor a kishalmágyi körjegyzői irodában nyilvános árverés útján haszonbérbe kiadatik.

Kikiáltási ár 2000 korona. 3812

Kelt Hosszusor, 1915. szeptember 26.

Russz,
urb. jegyző.

Cristea Illés,
urb. elnök.

KÜLÖNFÉLE

Pénzkölcsönt

elsőhelyű betáblázásra adok. Cím Erdélyi-ut 3. 3886

Írógépeket

mielőtt javíttatna, kérjen ajánlatot Schmotzer és Bodnár műszeresektől Perényi-utca 8. Telefon 883. Ugyanott elsőrendű üzem kellékek is legolcsóbb áron. 3175

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1-2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszerára Batthyány-utca. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Használt

villanymotor

megvételre kerestetik.

Pollak Sándor

téglagyára

Arad, Nádor-u. 14. Telefon 938.

Hatóságilag engedélyezett

lisztárusítás

maximális árban,

diszontelárusítóknak és iparosoknak egész zsák vételnél 1 százalékos kezelési díj számíttatik fel. 3851

Bildhauer R.

Arad, Szabadság-tér 1.